

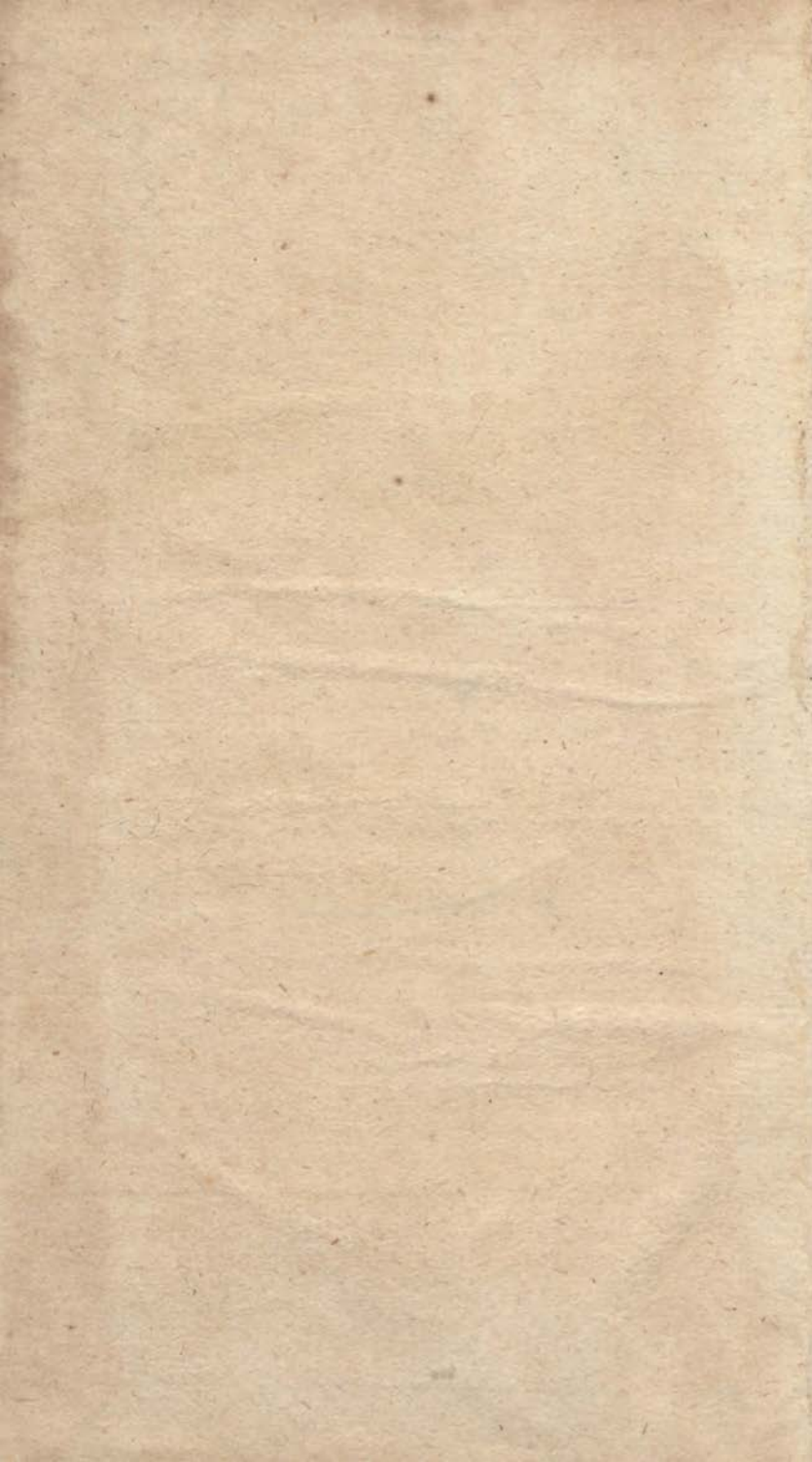
Biblioteca
ASTRA, Sibiu

PC. 3 22
S. 12
2445

*P. Hyacinthi Trieb. procura-
tus Elvas in Germania Anno
1782.*

460

L

POSITIONES
EX
UNIVERSA
THEOLOGIA
IN
SYSTEMA REDACTÆ
QUAS

EX
PRÆLECTIONIBUS
RAPHAELIS UNGAR,
SACRI AC EXEMTI ORDINIS PRÆMON-
STRATENSIS REGIÆ ECCLESIAE B. V. M. IN
MONTE SION CANONICI, IN UNIVERSITATE PRA-
GENSI SS. THEOLOGIAE DOCTORIS, APUD FACUL-
TATEM THEOLOGICAM EXAMINATORIS REGII, AT-
QUE IN STUDIO GENERALI UNITORUM ORDINUM
PRÆMONSTRATENSIS, ET CISTERCIENSIS THEOLO-
GIAE DOGMATICÆ PROFESSORIS SENIORIS
ET ORDINARIJ,

ET
PLACIDI PRESL,
SACRI AC EXEMTI CISTERCIENSIVM OR-
DINIS IN REGIO MONASTERIO B. V. M. DE
WELLEHRAD PROFESSI, IN UNIVERSITATE PRA-
GENSI APUD FACULTATEM THEOLOGICAM EXAMI-
NATORIS REGII, ET IN STUDIO GENERALI UNITO-
RUM ORDINUM PRÆMONSTRATENSIS, ET CISTER-
CIENSIS THEOLOGIAE DOGMATICÆ PROFES-
SORIS ORDINARIJ.

PUBLICÆ PROPUGNABIT
IN
ECCLESIA
CANONICORUM
PRÆMONSTRATIENSIIUM
VETERO - PRAGÆ

AD

S. NORBERTUM

REVERENDUS PATER

ANSELMUS DEMEL,

SACRI ET EXEMTI ORDINIS CISTERCIENSIS IN RE-
GIO MONASTERIO B. V. M. DE PLASS
PROFESSUS.

ANNO M. DCC. LXXIX.

Mense Augusto die hora ante meridiem octava.

CUM APPROBATIONE CENSURÆ CÆSAREO - REGIÆ.

4015

MAGNO ET CELEBERRIMO
ORBIS EUROPÆI
THAUMATURGO
CHRISTI MARTYRI
GLORIOSISSIMO AC INVICTISSIMO
DIVO
JOANNI
NEPOMUCENO,
BOHEMIÆ
TUTELARI ET PATRONO
POTENTISSIMO,
FAMA PERICLITANTIUM
DEFENSORI
FIDELISSIMO
AC
PATRONO MEO SINGULARISSIMO
D. D. D.

AMONGST THE

OF THE

THE

CHRISTIANITY

OF THE

DIV

JOHN

OF THE

THE

THE

OF THE

THE

OF THE

THE

OF THE

GLORIOSISSIME
ET
INVICTISSIME
M A R T Y R
BONI NOMINIS
ADVOCATE FIDELISSIME
ET
POTENTISSIME
PATRONE MI SINGULARISSIME!

Per trieteridem in amœno Theologorum degens Athenæo, quæ in eoratione consequi licuerat mea, juris tandem ut facerem publici, Suavissimo Præfulis mei Amplissimi Patris denique Optimi sanctum est imperio. Huic morem gero lubentissime: ast minus perspicax, ea rescientiæ conscius parvitati, ubi exquirerem levamen, in cuius me transcriberem clientelam, a quo efflagitarem opem, ex

Eodem cognovi infimus filius, quum
quingagenariis TUÆ Apotheosis DIVE
NEPOMUCENE Solenniis, quum in-
quam Inclyta Bohemiæ Natio insignem
simul NOMINI TUO Sacrum agebat
Diem, aderat & Ille, ac Sanctissimis subji-
ciens lacertos Exuviis TUÆ se plenissi-
me tradiderat tutelæ.

Jucundo valde introitu ad TUAS
adpello Aras MAGNE SANCTE! patet
quippe via omnibus latissime. Et quan-
quam potius admiratione TE coli, &
silentio oporteat prædicari; est enim ad-
miratio præconium gloriæ, & silentium
fidus interpret magnitudinis, tacitus ta-
men

men heic præterire non valeo, quæ jam
in ortu conspicua sese dedere tuo. Vix
natus, cum ex sterili Parentis utero in
hancce prodires lucem, non tam naturæ,
quam cœlicum Dei opus quodammodo
videbare. Ita profecto: tale TE admira-
bilis fiderum prodidit splendor ad opacas
profundæ noctis caligines super paternas
diffluens ædes. Nam Genitores pien-
tissimi, quorsum prodigium tenderet,
explorantes dein, signum didicere pro-
gnosticum Sobolis Deo acceptissimæ, quam
Numen Divinissimum in amplificationem
fidei, & exaltationem Religionis nostræ,
peculiari destinavit providentia.

Procedente deinceps ætate procedebas de virtute in virtutem adeo, ut plurimos traxeris in sequelam, in admirationem omnes; tantum enim abfuit, ut unus aliquis cerneretur TE pietate celebrior, ut potius omni ad egregium facinus, & ad perfectum in Deum amorem facem TU prætuleris.

Tantis virtutibus ut fociares scientias, moderata exæstuabas cupiditate, iisve acquirendis inhiabas perquam docilis. Proficiscebaris igitur a Parentibus unicum solamen eorum. Verum quo eventu? auspiciatissimo fane. Ceteras ut silentio oblitterem Musas, omnium domina prod-
eat

eat, & sese Divina spectandam in TE
præbeat Imperatrix Theologia, cui reli-
quæ ancillantur scientiæ, eam indefessa
perlustrasti opera, abstrusa ejus investi-
gasti adyta, quæ plus quam humano co-
gnosci poterant intellectu, TUA penetra-
sti, subtilitate.

Indeptus jam præclaram rerum divi-
narum notitiam ignorantes erudiebas ver-
bo, errantes ad pie vivendum invitabas
exemplo, scripturas aperiebas divinas
Præco Zelosissimus. Animas, quæ in
scelerum cæno volvebantur miseræ, in
spem veniæ non erigebas solum, immo
& reconciliabas Factori suo Pœnitentia-

rius, panemque Angelorum porrigendo
reficiebas, confortabasve Sacerdos Altis-
simi. Integritas dogmatum, ut teneretur,
Divinus stabas Theologus. Pro in-
columitate Religionis Catholicæ, legum-
que Dei observatione ad mortem usque
decertasti Athleta invictissimus.

Ad TE ego Martyr Gloriosissime,
qui a nemine oculos avertis, Positiones
Theologicas dextera tenens confugio, co-
ram Tua provolvor Sanctitate, scio enim
& delicioso compertum habeo experi-
mento, singula, quæ prosperrime evenire
mihi, TE opitulante evenisse. Atqui
& aliis: testantur id suffixa in tholis ana-
the-

themata, Tuam potentiam prædicant,
clientelarem comprobant erga TE pie-
tatem, pro beneficiis obtentis grati animi
demonstrant contestationem. Nullus
eorum frustra opem implorarat Tuam,
quis enim est, qui Tuum non sensit Pa-
trocinium? hauris videlicet ex illo fon-
te Divinitatis tantum bonorum, quan-
tum capere cum Ipse non possis, facile
possis in alios transfundere.

Respice & intueri Clientem Tuum
devotissimum neque de auxilio præsu-
mentem, nec diffidentem, & dum causis
Scholarum dica impingetur, fac, Te
juvante, difficultates emolliam adversas,

vincam insurgentium argutias, sicque par-
tam TUO NOMINI subscribam victo-
riam.

Vota porro ad TE facio Thaumatur-
ge Sanctissime, Patrone mi Singularissi-
me ! oroque : Fortunatum Cœnobiarcham
Reverendissimum diutissime fospitem ac
superstitem tueare, Filialeque Plassium
Tuo potentissimo apud Deum protege
Patrocinio , quod una mecum paucas has
pagellas in æviternum Venerationis de-
fert monumentum. Id instantissimis pre-
cibus oro & opto

SANCTITATIS TUÆ

culcar æternum devotus

P. Anselmus Demel,

Professus Plassii.

EX
THEOLOGIÆ ISAGOGÆ.

I.

Ens quoddam supremum, fontem & principium entium omnium, hoc est, Deum existere, omnis clamat creatura. In mundo ubique refulgent perfectiones illius; ex quarum consideratione movetur mens humana quælibet ad suscipiendas actiones quaspiam, quæ officia hominis adpellamus.

II.

Officia hæc, quoniam in ipsa natura hominis, & præstantia divinarum perfectionum fundantur, & omnibus hominibus cognita & perspecta esse debent, nullique mutationi sunt obnoxia.

III.

Collectio officiorum hominis erga Deum est religio; proinde omnes ac singuli homines religionem habere tenentur, tantaque est hæc obligatio, ut ne unus quidem hominum, sive ab omni humana societate remotus vivat, sive inter homines emineat, eximi vel ab ipso Deo possit,

IV.

IV.

Porro non necessaria modo, sed & admodum utilis est hominum societati religio, *nihil enim*, inquit Lactantius Lib. III. Inst. div. *est in vita, quo ratio, quo conditio nostra nititur, nisi Dei, qui nos generavit, agnitio, & religiosus, ac pius cultus*; igitur respublica Atheorum, quam Bayle ædificavit, inter *adversata* referenda est.

V.

Quam Deo religionem debemus, perfecta, divinæ nempe, & humanæ naturæ consentanea sit, est netesse. Hæc cum non solum quoad animam, sed & quoad corpus a Deo dependeat, & internum & externum cultum exhibere debet. Hinc constat, quam manifeste pro more suo insaniat Auctor libri *Les mœurs*, quondo 1. part. art. 2. adfirmat: exteriorem cultum institutum esse non propter Deum, sed ut societas omnium hominum uniri possit in professione unius ejusdemque religionis.

VI.

Officia nostra, quibus Deo religamur, aut intelligimus ratione naturæ, aut divina revelatione. Illa religio naturalis, hæc religio revelata complectitur. Sed quoniam religio naturalis ea dundaxat complectitur, in quorum cognitionem recto rationis usu devenire possumus;

in

in præſenti vero naturæ corruptæ ſtatu tot tantaque ſint ad omne verum cognoscendum impedimenta, ut ſaltem moraliter impoſſibile ſit, omnia ſimul naturalia religionis præcepta collectivè, & ſine erroris periculo, ſemota Dei revelatione, cognoscere.

VII.

Immo cum religio naturalis neque theoreticas, neque practicas veritates omnes ad veram beatitatem obtinendam cognitu neceſſarias certo & indubitato oſtendat : neque vulgo, hoc eſt, maximæ hominum parti ad commodata ſit; liquet, religionem naturalem, etſi in genere ſuo perfectæ ſit, tamen ita completam non eſſe, ut ſola ſine omni revelatione hominibus in eo ſtatu, in quo nunc ſunt, ad Dei cultum, veramque beatitatem comparandam omnino ſufficiat.

VIII.

Deſectus hic ſuppleri poteſt revelatione. Hæc ſive late, ſive ſtriçte, ſive denique ſtriçtiſſime ſpectetur, nullam implicat contradictionem.

IX.

Cum Voltairio igitur & Rouſſeauio infanire videntur, qui garriunt, religionem revelatam ad Deum rite colendum neque utilem, neque neceſſariam eſſe.

X.

Immo cum divina bonitas & providentia postulet, ut Deus aliquam religionem revelet, nequidem verisimile est, religionem revelatam non existere.

XI.

Res hæc est, de qua tranquillo animo nemo unus suspensus remanere potest; sed quivis, cui ratio dubium movet, num exstet aliqua religio revelata, obligatione gravissima, in eadem ratione fundata, obligatur inquirere, ubi, & quæ sit illa religio revelata.

XII.

Hanc ut dignoscamus, infinita Dei bonitas nobis eas notas, & characteres suppeditavit, quibus haud difficile sit, impostorum fraudibus obvenire. Tres præcipuæ sunt hujusmodi notæ: una intrinseca, nempe doctrinæ sanctitas; duæ extrinsecæ, scilicet miracula, & prophetiæ, quibus quasi quibusdam sigillis Deus confirmare solet extraordinariam missionem eorum, per quos, tanquam suos ministros, nobis quasdam veritates manifestat.

XIII.

His notis prædita est doctrina a Jesu Christo promulgata, & in novo testamento nobis relicta, Doctrina ista religionem christianam constituit.

stituit; hæc igitur est evidenter credibilis; proindeque nulla alia religio ex iis, quæ revelata dicuntur, credibilis est.

XIV.

Verum tamen cum Deus non singulis singula revelaverit, nec etiam continuis miraculis doctrinam ab se revelatam confirmet, congruebat paternæ circa salutem hominum providentiæ, aliam viam, & rationem invenire, qua omnium hominum generi de rebus a Deo revelatis per continuatas atatum series certo constare possit. Fontes igitur constituit, e quibus veritates ab se patefactas procul omni errandi periculo hominibus adplicentur. Hi sunt: Scriptura sacra, & Traditiones divinæ apostolicæ.

XV.

Porro sicut in republica bene ordinata non sufficit, leges esse constitutas, sed insuper requiritur aliquis supremus iudex, earundem custos & interpres, qui emergentes civium controversias sua auctoritate componere posset & finire; ita quoque postquam Deus cælestem doctrinam hominibus revelare dignatus est, ejus providentiæ erat, ejusdem doctrinæ custodem, atque interpretem aliquem constituere, ad cujus tribunal confugere fideles deberent, quotiescunque aliqua dubia aut lites de ea moverentur.

XVI.

Judex hic neque Scriptura sacra , neque spiritus privatus , neque ratio humana esse potest.

XVII.

Multo minus sustineri potest ridicula illa Syncretistarum partitio articulorum in fundamentales, & non fundamentales, aut tolerantia Jurii, qua citra piaculum unicuique, prout maluerit, sentire permittitur.

XVIII.

Sponte sua proin sequitur, ut Ecclesiam solam tanquam divinæ revelationis custodem, atque interpretem tutissimum revereamur.

XIX.

Hæc fidei morumque controversias dirimit, vel per concilia œcumenica, vel per communem omnium Ecclesiarum dispersarum consensum, vel per Synodos nationales, provinciales &c. vel per Romanos Pontifices.

XX.

Cum primo aut secundo modo de fidei morumque rebus pronuntiat Ecclesia, eam dono inerrantiæ divinitus præditam esse, omnino certissimum est.

EX
THEOLOGIA SYSTEMATICA.

XXI.

Nomine Dei intelligimus ens a se ipso existens, & infinite perfectum, quod omnium aliorum entium causa effectrix sit. Entis hujus existentiam, quam alii ex intuitu universi: ex sensu intimo: ex consensu populorum cum gentilium, tum christianorum demonstrant, nos argumento, quo ex mutabilitate, atque rerum creaturarum contingentia ad ens necessarium assurgitur, velut optimo, simplicissimoque demonstrandi genere evidenter probamus.

XXII.

Vnus est Deus, & si unus non est, Deus non est. Hac veritate jugulantur gentiles, qui plures Deos, & Manichæi, qui duplex rerum omnium principium perperam comminiscuntur.

XXIII.

Cumque omnis ab eo imperfectio removeri debeat: ut partibus Deus careat, ac corporis expers sit, aperta est consecutio.

XXIV.

Veritas hæc tanti momenti est, ut nonnisi insanire videantur, qui cum Beaufobrio eam *αδιαφορον* esse, nihilque ad fidem adtinere existimant.

XXV.

Esse intellectum in Deo nemo dubitat, & facilius invenies, qui Deum prorsus tollant, quam qui eum admittant omni intelligendi vi orbatum. Immo cum intellectio divina sit ipsa ejus essentia, hinc fit, ut quemadmodum essentia est infinita, infinita sit quoque ipsius intellectio.

XXVI.

Nihil igitur est, quod eam fugiat, sed omnia omnino futura, contingentia etiam & libera certo prænoscit; *cujus veritatis*, inquit Tertul. lib. 2. contra Marc. *tot habemus testes, quot Prophetas.*

XXVII.

Iam inde a Ciceronis, Stoicorumve ætate torquebantur sapientes, cum de libere futurorum præscientia fermo injiceretur. Cicero in lib. II. de divinat. ferream necessitatem exosus, maluit divinam inficiari futurorum scientiam, atque ita, ut scire observat S. August. L. V. de civit. Dei, *dum vult homines facere liberos, fecit sacrilegos.*

Verum sicut scientia præsentium nihil his, quæ sunt; ita præscientia futurorum nihil his, quæ ventura sunt, necessitatis importat.

XXVIII.

Nihil frequentius in sacris literis occurrit, quam Deum unum esse, immo earundem præcipuus scopus est, ut explosa Deorum multitudine soli vero Deo debitus cultus & honor reddatur. Eadem tamen Sacræ literæ tres divinas personas commemorant: obscurius quidem in veteri testamento, perspicue autem in novo; unde veritas catholica utrumque concilians, unum Deum in Trinitate veneratur.

XXIX.

Tres has divinas personas, etsi ab invicem realiter distinctæ sint, in una eademque numero natura subsistere docet Scriptura & Traditio. Hanc ignorant, qui cum Vnitariis nobis objiciunt, quod admittendo tres personas divinas, tres etiam Deos effingamus.

XXX.

Proinde Filius divinus verus est Deus, divinoque Patri consubstantialis; quod & de Spiritu sancto fideliter sentiendum, nisi quis nefandis

Arianorum & Macedonianorum erroribus velit implicari.

XXXI.

Dogmata hæc etsi captum intellectus humani excedant, nihil tamen rationi contrarium continent.

XXXII.

Inter opera a Deo creata eminent Angeli, & homines; quos ad imaginem suam creavit Deus; igitur errarunt Sadducæi, qui scribente Luca, *neque resurrectionem fore crediderunt, neque Angelos.*

XXXIII.

Angelis bonis hominum cura, Dei optimi beneficio, commissa est: & probabilius hominibus singulis singuli designantur custodes Angeli.

XXXIV.

Felicissimus ille primævæ innocentiae status, in quo Deus Protoparentes nostros Adamum & Evam collocavit, peccato eorundem interiit, quam lugubrem hujus maximæ calamitatis historiam nobis describit Moyfes Genes. II. & III.

XXXV.

Lapsus imputatur omnibus protoplastarum posteris, ad quos & reliquam protoplastarum
cor-

corruptionem propagatam fuisse cum ex veteri testamento, tum ex novo, tum denique ex Patrum traditione evincitur.

XXXVI.

Corruptionis hujus adfectionibus etsi adtenuatum quidem liberum hominum arbitrium, haud tamen fuit extinctum; datur ergo in natura lapsa vera libertas cum a coactione, tum & a necessitate.

XXXVII.

Doctrinam hanc semper tenuit magnum Ecclesiae lumen Augustinus; ut adeo Calvinus & Iansenius, ceterive eorum sectatores, sancto Doctore, quasi is a partibus eorum stetisset, non nisi fallaciter gloriantur.

XXXVIII.

Homo, inquit S. Augustinus in Enchir. c. 26. post peccatum exul effectus — jacebat in malis — & de malis in mala precipitabatur tota humani generis massa damnata, & adjuncta parti eorum, qui peccaverant, Angelorum luebat impiæ desertionis dignissimas pœnas. At Deus, cujus natura bonitas, infelix humanum genus in spem veniæ erigere volens, divinum promisit liberatorem. Gen. c. 3. v. 15. Hinc plures, sanctosque viros suo

spiritu afflatus eum in finem suscitavit, ut de Messia vaticinarentur, eumque ita delinearent, ut obsecrato animo sit, oportet, qui ipsum agnoscere renuat.

XXXIX.

Splendidissimum Patriarcha Jacob, Judæ filio suo fausta ominatus, de futuro Messia fudit oraculum Gen. 49. Eundem Gabriel Angelus Danieli a Deo missus mortalibus oriturum intra hebdomades septuaginta prædicabat. Dan. 9. Aggeus c. 2. Malachias c. 3. stante secundo templo oriturum vaticinati sunt. Magnifica hæc vaticinia obsecratos, qui sibi falsa venturi primo liberatoris criteria fingunt, atque vana spe crudas mentes alunt, Judæos feriunt, Messiamque jam pridem adventasse invicte ostendunt.

XL.

Ea ipsa vaticinia, & omnes alii veri Messie characteres sacris in literis præsignati, quia uni Jesu Nazareno congruunt, is tanquam verus Messias celebrari debet. Atque cum Judæorum perfidiam, & cæcam in Christo negando pertinaciam præcinuerint sacri Vates; tum maxime Jesum a Nazareth Messiam verum esse Judæi probant, dum pertinaciter negant, ipsasque Prophetias implent, dum impletas inficiantur.

XLI.

XLI.

Magnus hic orbis Liberator, qui præfinitis temporibus carnem adsumere dignatus est, in scripturis Divinis Dei Filius dicitur; quod esse haud potest, quin æternus Dei Filius naturam humanam uniret sibi, propriaque terminaret subsistentia. Quamobrem in vera propriaque, quam hypostaticam dicere solemus, naturæ divinæ & humanæ unione Incarnationis consistit Mysterium, quod nihil contradictionis continet.

XLII.

Si Christus verus homo fuit, qui amabo crediderimus Simonianis, Saturnianis, Manichæis, tanquam vera dicentibus, Christum solam carnem umbratilem & apparentem habuisse? Catholica itaque assertione firmum est, veram carnem a Verbo assumptam fuisse, veram animam rationalem; quod ultimum contra Arianos, Eunomianos, & Apollinarium militat. Similiter contra Valentinianos, eam terrenam, nostræque consubstantialem, non cœlestem; denique adversus Incorrupticolas ante gloriosam a mortuis *Ανασταν* adfectibus & doloribus fuisse obnoxiam infallibile est.

XLIII.

XLIII.

Atque quia Verbum veram carnem & animam rationalem adsumsit, in Christo a perfecta unione duæ sunt naturæ distinctæ, divina altera, altera humana, non separatæ, nec permixtæ, sed integræ una Verbi hypostasi subsistentes. Dogmate hoc orthodoxo omnes universim Monophysitæ, atque imprimis Eutychiani jugulantur.

XLIV.

Ex hypostatica Verbi cum natura humana unione tanquam ex fonte fuit contra impiissimum Nestorium, unam duntaxat esse in Christo personam, unumque Filium. Atque inde amplius consequitur, Mariam Virginem sacerrimam non Christiparam modo, sed & Deiparam jure optimo esse dicendam.

XLV.

Persona Christi mediatoris partes adimplevit, dum pœnas nobis debitas sustinuit, nosque vere redemit soluto pretio; contra quam Socius sentiat, qui Christum Redemptorem adpellat exemplo, præconio, qui nempe ad viam salutis consecrandam præluxerit, doctrinaque publica sit cohortatus.

XLVI.

XLVI

Christus etiam sapientis Magistri & perfecti Legislatoris munere defungi voluit. Lutherus & Calvinus columnina heterodoxorum systemati pravo insistentes, solam fidem obtinere vim justificandi, non erubuerunt adfirmare, Christum Legislatorem non fuisse. Hobbesius in Leviat. c. 4. adfirmat, Christum novam doctrinam, non legem! mundo adtulisse.

XLVII.

Lex, quam Christus dedit, Evangelica dicitur, eo quod, ut Theophylactus præf. in Matth. ait : *nuntiat nobis res prosperas, & bene se habentes, hoc est, bona, nempe remissionem peccatorum, reditum in cælos, adoptionem in filios.* Lex hac usque ad finem mundi perduratura est.

XLVIII.

In lege Evangelica, quæ aliter lex gratiæ e vero dicitur, ut salus per Christum parta singulis etiam hominibus adplicari possit, Christus de mediis & adjumentis providit, quæ sunt gratia Christi medicinalis, & sacramenta novæ legis.

XLIX.

XLIX.

Gratia Christi si actualis sit, ejus natura non modo in illustratione mentis, sed vel maxime in motione voluntatis, seu inspiratione sanctæ dilectionis sita est.

L.

Est mere gratuita. Nemo proinde solis arbitrii viribus eam de congruo mereri, aut ad illam se positive disponere, neque ex illo pacto, quod Molina invenit, vel ex aliqua lege vel promissione Divina dandi gratiam facienti, quod in se est, viribus naturæ impetrare potest.

LI.

Illud ergo effatum Theologicum: *facienti quod in se est, Deus non denegat gratiam*, de faciente quod in se est ex viribus gratiæ intelligi debet.

LII.

Porro necessaria est Christi gratia non solum ad initium, progressum, & consummationem boni operis salutaris contra Pelagianos, sed etiam contra Semipelagianos ad fidem salutarem, ejusque initium, immo ad ipsos primos pios credulitatis affectus.

LIII.

Efficaciam suam neque a consensu voluntatis humanæ, ut Molinæ placuit, neque ex adtemperatione auxiliorum cum voluntate humana, quæ subsit scientiæ mediæ, ut Congruistis arridet, sed eam in se habet: seu est ab intrinseco efficax.

LIV.

Quamvis autem in concilianda hominum libertate cum hac gratia ab intrinseco efficaci eandem, quam olim Sanctus Augustinus difficultatem experiamur, ejusdem tamen sancti Doctoris argumentis fartam, tectamque manere libertatem sub hujus gratiæ efficacia probamus.

LV.

Præter gratiam efficacem, quæ effectum certa & infallibili lege obtinet semper, admitti debet in hoc statu naturæ lapsæ aliqua gratia interior, cui voluntatis perversitate resistitur.

LVI.

Hanc parvulis absque Baptismate decedentibus, infidelibus negative dictis, nec non aliquibus obduratis, & obcæcatis peccatoribus dene-gari cum S. Augustino propugnamus.

LXII.

LVII.

Gratia hæc, quæ usitato scholæ vocabulo sufficiens adpellatur, non omne id continet, quod ex parte Dei ad bene operandum requiritur.

LVIII.

Præter gratias addidit Deus & alia subsidia, quibus merita Christi nobis adplicarentur, quæ sacramentorum nomine solent a Theologis adpellari. Sacramenta in nova lege, nec plura, nec pauciora sunt, quam septem.

LIX.

Eorum administratio non omnibus promiscue Christianis commissa fuit, sed certis duntaxat hominibus legitima auctoritate ad hoc munus delectis.

LX.

Per gratias actuales & sacramenta acquiritur gratia habitualis seu sanctificans; cujus rursus duo effectus præcipui sunt: justificatio, & meritum.

LXI.

Justificatio fidem præexigit, non tamen ei soli est tribuenda, juxta illud Jacobi c. 2. *fides, si non habet opera, mortua est in semetipsa.*

LXII.

LXII.

Dum justificatur impius, ejus peccata vere remittuntur, ac delentur : justificatur porro non per externam justitiæ Christi imputationem, sed per internam gratiæ sanctificantis infusionem.

LXIII.

Animæ in justitia usque ad mortem perseverantes, quibus nihil superest expiandum infirmitatis humanæ, in possessionem sempiternæ felicitatis sine dilatione mittuntur, quin opus sit extremum resurrectionis diem præstolari.

LXIV.

Quibus vero adhuc aliquid purgandum hæret, iis eluendum illud est, quam ad fruitionem æternæ beatitudinis admittantur, id est : pœnis purgatorii, ut vocant Theologi, sunt ante perpurgandæ.

LXV.

Corpora autem cum justorum, tum impiorum hominum, etiam in cineres resoluta, Dei jussu animabus unientur, ut iidem homines supremo Judici fistantur ad æternam vocandi vitam, aut ad commerita supplicia damnandi : futura est ergo aliquando carnis resurrectio.

LXVI.

LXVI

illi, qui resurgent in resurrectionem vitæ,
Dei essentiam intuitive videbunt; gradus tamen
habebit beatitas justorum pro diversitate illorum
meritorum.

LXVII.

Qui vero in condemnationem resurgent,
luent inferorum pœnas æternas cum damni,
tum sensus, juxta illud Matth. 25 : *Discedite ma-*
ledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo
Et angelis ejus.

P. PLACIDI PRESL

SACRUM ET EXEMTUM ORDINEM CISTERCIENSEM WELLEHRADII PROFESSI, IN UNIVERSITATE PRAGENSI APUD FACULTATEM THEOLOGICAM EXAMINATORIS REGII, ATQUE IN STUDIO GENERALI UNITORUM ORDINUM PREMONSTRATENSIS ET CISTERCIENSIS THEOLOGICÆ DOGMATICÆ PROFESSORIS ORDINARIJ,

DE

ASSENSU A CATHOLICO
CANONIZATIONI
SANCTORUM
PRÆSTANDO
DISSERTATIO.

Liber Vitæ Agni. Apoc. c. 21.

CUM APPROBATIONE CENSURÆ CÆSAREO-REGIÆ.

PRAGÆ,

LITERIS JOANNÆ VIDUÆ PRUSCHIANÆ,
PHILIPPO NICKESCH FACTORE.

5582

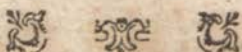
DEUS cum sit mirabilis in maiestate sua,
etiam in Sanctis suis gloriosus apparere dignatur,
ne solus habeat gloriam. Ipse nempe licet sit sibi
sufficiens ad omnem magnificentiam, quærit ta-
men gloriam & in Sanctis, non ut augeat sibi,
sed ut suis communicet. Novit autem qui sunt
ejus: sed nobis non facile innotescunt, nisi cum
ipse revelare dignabitur. Abbas Suavissimus S.
Bernardus epist. 23.

PRÆLOQUIUM.

Decretis Ecclesiasticis a Christiano grege humili & prompto obsequio parendum esse, propter eam, quam instituto Divino obedientiam præstare Præpositis Ecclesiæ, rationem pro animabus nostris Deo reddituris, tenemur, nemo Catholicorum est, qui in dubium vocet.

An vero iudicium sive Ecclesiæ, sive Pontificis in ea, quæ modo fit, Divorum Apotheosi decernenda, seu ut vulgo dicitur, Canonizatione Sanctorum,
qua-

qualis hisce diebus solenniter agitur, prorsus sit infallibile & ab omni penitus errandi periculo immune; eique secundum sanctissimæ legis instituta, divinæ fidei firmissimus assensus sit accommodandus? istud est, quod multi magni nominis & pii & docti Theologi absque omni dissimulatione negant.

Enim vero quum sua sint non veritati minus, quam ingeniis jura, quæ bene nosse ac tueri ad neminem magis pertinet, quam ad Catholicos Viros: cordatus Theologus Auctoritati Ecclesiasticæ in Canonizationis judicio plus juris non tribuit, quam quod sibi tribui amat Ecclesia, quam quod Christus Ecclesiæ Institutor, publicæ utilitatis ratio, & omnium Prudentum vota hucusque tribuerunt, ne dum incerta & indebita jura Sacris Pastoribus conceduntur, certa & debita in periculum adducantur.

Quam-

Quamquam enim opinione populari
ii solum peccare videantur, qui Ecclesiæ
jura elevant atque pessumdant: æque ta-
men Sapientum Catholicorum opinione
peccant & obsunt, qui supra modum &
supra limites Ecclesiæ auctoritatem ampli-
ficant atque importune exaggerant.

Rursus in religionis negotio duplex
animadverti potest excessus: alter eorum,
qui nimis multa, alter eorum, qui nimis
pauca credunt. Judicio illi, temeritate
isti peccant: tamque in fidem delinquit,
qui, quod fidei non est, hoc dicit esse;
quam qui negat esse, quod est de fide.
Utrumque ut evitetur, opus est criterio
exquisitissimo: utrumque enim excedere
facillimum est, & utrumque vitium est.
Quocirca heic & judicio locus est, & in
quibusdam rejiciendis libertas.

Haud putem igitur, quemquam in-
ventum iri, qui præsens in publicum pro-
fe-

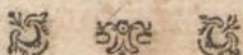
ferendæ lucubrationis quaecunque consilium meum, ævo nostro, discussioneque nostra indignum existimet. Agitur nempe quid in judicio Canonizationis Divorum salva fide, quid salva pietate religionisque inviolabilis officiis, ingeniis nostratum liceat; quæ jura usurpanda, quæ fræna injicienda hac in materia homini Christiano.

Hujus consilii mei si succedat conatus, jure est laudandus, sin vero non succedat, non est certe reprehendendus. Ea enim exponenda in hac me lucubratione suscepisse constat, non quæ essent pervia, & omnium sermone trita, sed quæ vix adhibita etiam diligentia a Doctissimis quibusque plene intelligerentur.

Video iccirco quæstionem ejusmodi arduam, & delicatam, quæ apud ingenia pusilla scriptorem in discrimen adducere facile posset, plane & perspicue expedire

re non posse, nisi docti & intelligentes Viri, qui laboranti manum porrigant, tanquam Duces & Magistri suscipiantur.

In hac porro alea periculi plena sequutus plerumque sum post Benedictum XIV. immortalis plane memoriæ Pontificem Doctissimum, in aureo illo suo opere de Beatorum Canonizatione, ubi quidquid super ea re in utramque partem dici potest, erudite pertractat; Ludovicum Antonium Muratorium Virum Clarissimum in opere de ingeniorum moderatione in Religionis negotio. Profecto de laude utriusque decerperetur non modicum, si æmulos & imitatores studiorum suorum nullos habeant, si neminem acutere, neminem suis exemplis accendere potuerint. Horum Virorum Clarissimorum doctissimis lucubrationibus me profecisse lubens confiteor: atque ubi se sedederit occasio, solito etiam religiosius illorum reminiscar.

Sequar igitur vestigia præeuntium:
verum ita, ut quæ illi diversis locis spar-
ferant, in unum veluti corpus, non sine
accessione rerum, redigam, atque ad in-
stitutum meum ea methodo accommo-
dem, qua unum ex altero flueret, & pri-
ora sequentibus lucem communicarent:
quod an assequutus fuerim, vos, quum
legeritis, æquo animo judicatote.

Cæterum majorem in modum flagito,
ut lucubrationem hanc, quam *proficienter*,
loquor Magnum & humilem Augustinum,
me existimo, Deo miserante scripsisse, non tamen
a perfectione capisse, (a) judicio vestro Le-
ctores Optimi probetis, præsidioque tue-
amini: quod a Vobis factum iri spero
quam liberaliter.

(a) De Don. persev. c. 21.

DE
ASSENSU A CATHOLICO
CANONIZATIONI SANCTORUM
PRÆSTANDO
DISSERTATIO.

§. I.

Non de Romanorum *Apotheosi*, qua Canoniza-
tio quid?
Heroes illi suos crebris licet vi-
tiis infames, in numerum Deo-
rum redigebant: de Ritu Ecclesiæ, quo ho-
mines consummatæ sanctitatis gloria, dum
viverent, illustres, & post mortem prodigiis,
vel martyrio inclarescentes Sanctorum ca-
talogo inseruntur, sermonem informabo.

Secundum hæc inquam : *Canonizatio est publicum Ecclesiæ testimonium de vitæ sanctitate, de gloria adeptæ hominis defuncti, quo etiam & illi honores, Sanctis debiti decernuntur. *)*

*) Duo igitur ex Canonizatione Sanctorum consequuntur; primum: quod canonizatus decesserit in gratia, atque jam actu gloria, Deoque perfruatur; alterum, quod idem cultu Sanctis debito in Ecclesia colendus sit. Cultus conveniens Sanctis tanquam Dei amicis, vocatur cultus *Dulæ*, quatenus scilicet cultui *Laurentico*, qui soli Deo exhibetur, opponitur. Cultus *Dulæ*, qui Cœlitibus exhibetur, in sequentibus reponitur: Sanctorum nomina in Diptycha referuntur. Invocantur tanquam Advocati nostri apud Deum in publicis Ecclesiæ precibus. Tempia & altaria eriguntur Deo in eorum memoriam, & sub eorum invocatione. Missæ in honorem Sanctorum Deo offeruntur, & annuo decursu horæ canonicæ recitantur. Dies festi in eorum memoriam celebrantur. Sanctorum imagines, certo lumine gloriam indicante, pinguntur. Reliquiæ Thecis pretiosis asservantur.

§. II.

Quum testimonium de vitæ sanctitate, & gloria adepta hominis jam vita functi proficisci possit vel ab œcumenico Concilio, aut a summo Pontifice, Sanctorum aliquem toti Ecclesiæ declarante, vel ab aliquo Episcopo, seu ab Ecclesia, vel Synodo particulari, fit, ut canonizatio quædam *generalis*, alia *particularis* e vero dici possit. Rem subsidio historiæ comprobemus.

Dispersitur in generalem & particularem.

§. III.

Primis Ecclesiæ seculis a Notariis, & Diaconibus ad id delegatis, virtutes, miracula, actave omnia, quæ verum sanctitatis testimonium præberent, adnotabantur, & literis consignabantur. Ex hoc adnotandi, describendique ritu ortum duxere varia Martyrologia, quæ cum apud Latinos, tum apud Græcos etiam nunc extant. Id colligitur ex his, quæ habentur in *libro de Romanis Pontificibus*; in eo de S. Clemente Papa legitur: *Hic fecit septem Regionis dividi Notariis fidelibus Ecclesiæ, qui gesta*

Generalis nullum vestigium habet ante Secul. X.

*Martyrum solícite, & curiosè, unusquisque per Regionem suam, diligenter perquirerent; de S. Fabiano - - Hic Regiones divisit Diaconibus, & fecit septem Diaconos, qui septem Notariis imminerent, ut gesta Martyrum in integro colligerent; & de S. Antero - - - Hic gesta Martyrum diligenter a Notariis exquisivit, & in Ecclesia recondidit, propter quod a Maximino Præfeto Martyrio coronatus est. *)* Hunc morem acta eorum, qui pro Christi fide moriebantur, consignandi, successores in usum assumisse, non vana conjectura est. Et quia ante Seculum X. generalis canonizationis nullum, quod quidem sciam, vestigium apparet, recte colligitur: *particularem* eo tempore non nisi in usu fuisse, quæ accedente totius Ecclesiæ consensu, *generalis* evadebat.

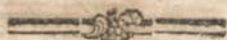
*) Panvinus in sua *Dissertatione, impressa apud Cardinalem Rasponum de Basilica Lateranensi* L. 3. C. 14. colligit ex actionibus synodi Rom. sub S. Silvestro P. celebratæ, Romanam Ecclesiam Notarios aluisse, qui acta Martyrum monumentis mandarent; sed Hincmarus Remensis, Petrus de Marca, Labbeus, Lupus, Cabassutius eam

Synodum probant esse supposititiam, & multa suppositionis capita referuntur a Schellstrat, in 2. p. *Antiquit. illust. Differ.* 3. c. 8. Sed sat superque & Clementem Notarios, & Fabianum Diaconos ac Subdiaconos pro actis Martyrum consignandis statuiffe, & Anterum martyrio fuisse ex dicta causa coronatum, comprobari ex laudato libro senserunt pari eruditionis & pietatis laude conspicui Viri Eximii; Cardinalis Baronius & Florentinius in *Præf. ad Martyrol. ab ipsis edita.* Bollandus in *Præf. general.* §. 2. Mabillonius in *Præf. ad seculum* 5. *Benedictinum* §. 6. Et profecto: Sive enim liber ille sit Anastasii, sive Damasi, sive fuerit a variis Auctoribus juxta aliquorum eruditorum calculum, collectus, magnæ nihilominus auctoritatis esse debet vel ex eo, quia antiquitatem venerandam habet.

§. IV.

Hujus autem *particularis* canonizationis jus & potestas, si primæva Ecclesiæ tempora mente repetamus, usque ad seculum X. Episcopis in sua cuique Diœcesi tributa apprehenditur. Id factum fuisse a S. Cypriano, verba ipsius (a) manifestant: *Dies, inquit, eorum (Martyrum) quibus excedunt, adnotate, ut commemorationes eorum inter*

Jus canonizationis particularis olim apud Episcopos Diœcesanos.

*memorias Martyrum celebrare possimus. Quamquam Tertullus fideiissimus, & devotissimus frater noster - - scripserit & scribat, ac significet mihi dies, quibus in carcere beati fratres nostri ad immortalitatem gloriosæ mortis exitu transeunt, & celebrentur hic a nobis oblationes, & sacrificia ob commemorationes eorum, quæ cito vobiscum Domino protegente celebrabimus. *)* Hic Cyprianus non solum probat ritum illius temporis Martyres in canonem inscribendi, sed porro ostendit finem, cujus causa id fiebat, nimirum: ut oblationes, & sacrificia statis diebus in commemorationem eorum celebrarentur.

(a) *Epist. 37.*

*) „ Concors est „ inquit sanctæ memoriæ Benedictus XIV. *de Serv. Dei Beatif. & Beat. cano- niz. L. 1. C. III.* „ Eruditorum sententia, ab „ una ad aliam Ecclesiam primis æræ Christianæ „ seculis tum Martyrum nomina, tum pretiosæ „ mortis seriem per encyclicas literas transmis- „ sa fuisse, ut nedum gloriosa certamina omni- „ bus innotescerent, sed & cultus, Ecclesiastico „ iudicio in una Diœcesi ab uno Episcopo intro- „ ductus, ad alias, assentientibus ipsarum Epi- „ sco.

scopis, extenderetur. Extant adhuc nonnullæ ex dictis epistolis; illa videlicet Ecclesiæ Smyrnenfis de Martyrio S. Polycarpi; illa Ecclesiarum Viennensis, & Lugdunensis de Martyrio S. Potini Episcopi ad Fabium Antiochenum, de Martyrio Sanctorum Metræ, Apolloniæ, & aliorum plurimorum &c. Id porro adjicit: Verum si ab una ad aliam Ecclesiam epistolæ transmittiebantur, ut unaquæque certior fieret de iis, qui mortem pro Christo passi fuerant, nemo est, qui jure sibi suadere possit, consimiles epistolas ad Ecclesiam Romanam aliarum Ecclesiarum Matrem, centrum catholicæ unitatis, ad Romanum Pontificem Christi in terris Vicarium, & Apostoli Petri successorem non fuisse transmissas.

§. V.

Modus illo ævo in canonizatione observatus, fuit brevissimus & simplicissimus, & peragebatur non adparatu illo, pompa, ac ritibus, quales postea adhibiti sunt, sed fiebat tum communi populi consensu, tum erectione altaris, vel oratorii super eorum tumulum, tum denique sequentibus seculis, corporum elevatione; *) atque hoc simplici ritû Cœlitum catalogo adscriptus cen-

Processus illius tunc temporis fuit simplicissimus.

lebatur. Unde Baldericus Tornacensis Episcopus (a) describens canonizationem Hadulfi Episcopi Atrebatensis per Engranum Episcopum Cameracensem, simpliciter dicit: *Sanctum corpus levavit*; id est, publice exposuit. *In qua elevatione, ad declaranda sancti Viri merita, mulier quædam ab immundo spiritu mirifice liberata est.* Unde Episcopus lætus, verbo factò ad populum, *Beati Hadulfi solennia in numerum Sanctorum notificavit.*

(a) L. 10. Chron. sui Camerac. & Atrebat. Eccl. c. 35.

*) Elevationis ritus prababilius VII. Ecclesiæ Seculo initium sumsisse videtur; nam antea Sanctorum reliquiæ sub aris condebantur. Quapropter S. Ambrosius *epist. 85. ad Marcellinam sororem suam, de Sanctis Gervasio & Protasio orationem habens: succedant, inquit, victimæ triumphales in locum, ubi Christus hostia est, sed ille supra altare, qui pro omnibus passus est, isti sub altari condantur, qui illius redempti sunt, passionem.*

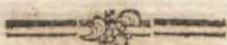
§. VI.

Honore hoc sacræ Apotheoseos pri-
mitus non nisi Martyres celebrabantur. Con-
fessores & Virgines serius hac celebritate
Præfules dignati sunt. *) Id eruitur ex eo,
quod in antiquo Missæ canone, ut Cardina-
lis Bona animadvertit, (a) post sacrosanctum
Mariæ nomen, sanctorumque Apostolorum,
non alia, quàm Martyrum leguntur no-
mina.

Primitus
solum Mar-
tyribus de-
ferebatur.

(a) *L. 2. Liturg. c. 12. In canone Romano post
Beatam Virginem, & Apostolos, Martyres duodecim
nominantur. Confessorum nulla fit mentio, vel quia
Martyres passionem & mortem Domini, quæ in hoc sa-
crificio repræsentatur, effuso sanguine, imitati sunt, vel
quia canon editus est, antequam Confessorum memoria
celebraretur, de quibus silent tribus prioribus sæculis
Ecclesiastica monumenta.*

*) Certo non constat, quo præcise tempore Con-
fessorum ceperit cultus in Ecclesia. Cardinalis
Bellarminus *L. 6. de Missa. c. 20. tom. 3. contrav.*
inquit: certum est, Martyres cepisse publice invo-
cari, & eorum nominibus dies festos coli, & Basi-
licas erigi ab initio plane Ecclesiæ; confessores au-
tem multa serius hunc honorem in Ecclesia meru-
isse.

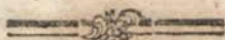
iſſe, Sed aliorum Auctorum hac in materia con-
 cors eſſe videtur ſententia, qui diſciplinæ huius
 initium ad ſeculum IV. referunt. Primus eſt
 Innocentius III. L. 3. *Mysteriis miſſæ c. 10.* ubi
 ait: *Eccleſia poſt tempus Beati Silveſtri cepit San-*
ctorum Confefſorum memoriam venerari. Beatus
 autem Silveſter non ante ſeculum IV. Summus
 Pontifex creatus eſt. Sequitur Cardinalis Bona-
 rerum *liturgicarum L. 2. c. 12.* ubi fidem facit
monumenta Eccleſiaſtica trium primorum Eccleſiæ
ſeculorum de cultu Confefſorum ſilere. Mabillonius
in Præf. ad ſecul. V. Ordinis S. Benedicti §. 6. n.
97. hæc habet: *Ut Martyribus ſic etiam Confes-*
ſoribus honos publico cultu delatus ab Eccleſia eſt,
id fieri ceptum ſeculo IV. Sententiæ huic ſuf-
 fragantur monumenta: S. Hieronymus *in vita S.*
Hilarionis refert, Sanctum Antonium juſſiſſe, ut
 ſibi pararetur ſepultura in loco ignoto; cauſſa
 occultandi juxta præceptum Antonii fuit, ut
 Pergamius, qui in illis locis diſtiſſimus erat, Mar-
 tyrium (quo vocabulo ſacram ædiculam ſignifi-
 cari cenſet Mabillonius) *ſupra tumulum ſuum fa-*
bricaret. S. Hilarion Antonii diſcipulus, dum in
 Cypro verſaretur, mortuus eſt, & ab inſulæ in-
 digenis, tumulo conditus, magno in honore
 habitus fuit; cumque Heſychas ipſius diſcipulus
 reliquias ejus Palæſtinam deportaſſet, & in ſuo
 monaſterio ſepeliſſet, ab eo tempore dies
 feſtus maxima hominum frequentia, & ſum-

mo splendore quotannis ab indigenis celebratus est, teste Sozomeno *L. 3. c. 13.* Additque Sozomenus: consuetudinem Palæstinarum fuisse, memoriam illorum sollemniter celebrare, qui vitam apud ipsos sancte vixissent, eo-que honore esse prosecutos Abrilium, Antedonium, Alexionem, & Alaphionem monachos, qui verbo & exemplo illam gentem converte-
rant ad veri Dei cultum. Taliter adum est IV. & sequenti Ecclesiæ seculo, quo valde crevit Sanctorum Confessorum veneratio.

§. VII.

A Seculo dehinc X. Sedis Apostoli-
cæ auctoritas ad religiosa ejusmodi facta a
nonnullis requiri cœpit; *) sed sacram
Apotheosim non nisi annuente generali Syn-
odo tribui consuevisse ingenue responde-
bant Pontifices. Factum exploremus: Be-
nedicto Rempestlegiensi Abbati, Guolgo-
sium antecessorem suum canonizari postu-
lanti, facile concedi non posse, reposuit
Urbanus II. hanc addens causam: *Non enim
Sanctorum quisque debet canonibus admisceri,
nisi & testes adsint, qui ejus miracula visa
suis oculis attestentur, & plenariæ synodi fir-
mentur assensu.* Aliud exemplum pro con-
fir-

A Seculo
X. Papæ
auctoritas
requiri
cœpit.

firmando asserto audiamus: Ulricus Constantiensis in Germania Episcopus S. Conradum Sanctorum albo inferi petens, ad iteratas suas supplices literas hoc immutabilis sententiæ responsum a Romana Ecclesia accepit, vitam ejus in concilio recitandam, & comprobandam fore generali. Hæc ex Chronico Ecclesiæ Constantiensis recitat Christianus Lupus, (a). Hoc tamen non obstante, aliis in locis Episcopi præprimis Metropolitæ, vetere hac in re uti facultate perrexerunt.

(a) *Tom. III. Scholiorum pag. 569.*

- *) Baronius, Bellarminus id altius referunt, nempe ad Pontificatum Leonis III. qui Werdæ præfente Carolo Magno Sanctum Suitbertum solenni ritu in Sanctorum album retulerit; quod ex epistola Sancti Liudgeri Minigardevordensis Episcopi ad Rixfridum Trajectensem Episcopum commemorat Cardinalis Baronius ad annum Christi DCCCIV. Verum totam illam narrationem falsitatis, ut Liudgeri epistolam suppositionis, a viris eruditissimis, jam olim convictam fuisse, testatur Natalis Alexander in *Synopsi Historiæ Ecclesiæ IX. & X. Seculi c. I. a. I. de Leone III.* Et sic
con-

concludit : expungatur 'ergo ex actis Leonis III. Sancti Suiheri canonizatio Werda præsente Carolo M. celebrata. Ejusdem mentis est Mabillonius in *Seculo Benedictino* 3. part. 1. pag. 243. qui primum indubitæ fidei monumentum de solenni per Romanum Pontificem canonizatione statuit diploma Joannis XV. qui in frequenti episcoporum confessu ad preces Liutolfi Episcopi Augustani, Udalricum ejusdem Ecclesiæ Antistitem, Sacra apotheosi donavit Anno DCCCCXCV. In eandem abit sententiam Fleurius *Hist. Eccl. L. LVII. §. 32.*

§. VIII.

Seculo porro XII. Solennis Apotheosis, sive modus sanctificandi hodie usitatus in Ecclesia civitate donatus est. Et primus quidem fuisse videtur Eugenius III. qui sine Concilio in suo Consistorio Sanctum Henricum Imperatorem Sanctorum albo adscripsit, usus hoc fundamento: quod *Romanæ Ecclesiæ auctoritas sit omnium conciliorum firmamentum*; tametsi una confiteretur, quod *hujusmodi petitio, canonizationis, nisi in generalibus conciliis admitti non soleat.* *)

Primus fuit Eugenius III. qui sine concilio canonizationem celebravit.

*) *Adi sic Tom. 1. Bul. Rom. pag. 61.*

§. IX.

§. IX.

Pontifici
demum
reservatur

Eugenium, Alexander III. & alii Pontifices sunt deinceps imitati. Laudatus tamen Alexander longius progressus est, & canonizationem tanquam *unam ex majoribus causis* ad Romanum Pontificem pertinere edixit; (a) qui & complures sacra apothefi donavit, Edvardum Angliæ Regem, Theobaldum Eremitam Vincentinum, Thomam Cantuariensem, & Bernardum Clarevallensem Abbatem. Quin & circa idem tempus Pontifices sibi auctoritatem canonizandi privative reservare cœperunt; eaque reservatio a non paucis Ecclesiis recepta fuit, potissimum auctoritate cujusdam decretalis Alexandri III. relatæ in decretales Gregorii IX, sancientis: (b) *etiamsi per eum miracula fierent, non liceret vobis ipsum pro Sancto absque auctoritate Romanæ Ecclesiæ venerari.* *) Haud tamen id ubique ita est ab Episcopis observatum, ut non & tardioribus temporibus extiterint eorum aliqui, qui veteri sua usi auctoritate, quosdam in suis Diocesium ceu Sanctos habendos declaraverint.

(a) *Cap. 1. de reliqu. & venerat. Sanct.* (b) *Eodem c. 1.*

- *) De hac Alexandri III. Decretali, immortalis memorie Benedictus XIV. P. in præstantissimo opere *de Servor. Dei beatific. & Beat. canoniz. L. 1. c. 10. §. IV.* „ magnam „ inquit, „ esse inter „ scribentes disputationem, an per illam indu- „ æum fuerit jus novum sedi Apostolicæ refer- „ vans privative quoad Primates & Episcopos „ & ceteros omnes, jus statuendi, an huic vel „ illi Servo Dei cultus præstari debeat nec ne, „ ablata ceteris omnibus facultate, quam ha- „ bebant in suis Provinciis & Dioccesibus indul- „ gendi Dei servis Beatificationis honores? seu „ potius, an jus hoc privativum fuerit, an per „ prædictam Decretalem introductum perinde, „ acsi eadem latam præsupponat aliam legem, „ aut antiquiorem introductam consuetudinem, „ quæ Apostolicæ Sedi jus illud privativum re- „ servaverint? „ Postea recensitis in utramque partem scriptoribus §. 8. rursus sequentia edisserit: „ Edita porro ab Alexandro III. supra re- „ lata Decretali, subsequencia Ecclesiastica mo- „ numenta nedum aperte loquuntur de pote- „ state canonizandi, sed etiam beatificandi Ro- „ mano Pontifici privative quoad alios omnes „ reservata. „ Postremo asserit: „ inhibitam „ quidem fuisse a tempore Alexandri III. Bea- „ „ tifi-

„ tificationem, quæ fiebat ab Episcopis : sed non
 „ nullas fuisse toleratas ab eis post dicta tempora
 „ factas, & quodammodo adprobatas, si cen-
 „ tenaria non deesset præscriptio.

§. X.

Etiam jus
 beatifica-
 tionis,

Jus illud vetus Episcoporum, quo in
 suis Diocesibus quosdam ceu Sanctos habendos
 declararunt, tandem penitus succidit
 Urbanus VIII. edita An. 1634. constitutione,
 qua perspicui limites statuti sunt auctoritati
 Episcopali, omniaque ad cultum publicum
 Beatorum pertinentia, & ipsa etiam Servo-
 rum Dei *Beatificatio* *) sunt dilucide Sedi
 Apostolicæ reservata.

*) Discrimen *beatificationem* inter & *canonizationem* spectata antiquiori Ecclesiæ disciplina situm
 erat in Episcopi præcepto de cultu coarctato,
 & in ejus extensione ad Ecclesiam universam,
 accedente Ecclesiæ consensu (§. II.) Ast hodi-
 erna disciplina, post reservatum, cum beatifi-
 cationis, tum canonizationis judicium Sedi Pon-
 tificiæ „ ultima differentia minime quidem con-
 „ tituenda erit, vel in permissione cultus, vel
 „ in ejus coarctatione in personis, aut locis
 „ par-

particularibus, quæ in Beatificatione habeatur,
 secus ac in Canonizatione, sed in extrema,
 & definitiva de Sanctitate sententia, cultum
 aliis Sanctis debitum in universa Ecclesia per
 Canonizationem, nequaquam vero per Beatifi-
 cationem præcipiente. " Ira edisserit Benedi-
 ctus XIV. de Serv. Dei Beatif. & Beat. canoniz. L.
 1. c. 39. n. 14. edit. Bonon. Hac differentia sup-
 posita, Canonizatio secundum hodiernam discipli-
 nam finitur: *Publicum & definitivum iudicium de*
Sanctitate & gloria defuncti, simul extrema & de-
finitiva sententia, qua illi honores, Sanctis debiti,
in universa Ecclesia decernuntur.

§. XI.

Negotium & Canonizationis & Beatifi-
 cationis, juxta constitutionem Sixti IV. ad Con-
 gregationem Rituum, cujus munus propri-
 um est, cultum Dei externum publicum rite
 ordinare, determinareve ritus ac cerimoni-
 as, tollereque inde abusus, devolutum est.
 Hodierno usu in causa Sanctificationis, Car-
 dinalibus & Prælati, Congregationem Ri-
 tuum constituentibus, extra ordinem so-
 ciantur Prælati alii, nimirum Promotor fi-
 dei, tres seniores Auditores Rotæ, qui pe-
 riti in jure canonum munus Adfessorum ge-

Quei Cano-
 nizationis
 ritus hodi-
 erna disci-
 plina per-
 agitur.

rere videntur. Adhibentur porro & Theologi celebriores, qui Consultores vel respective Qualificatores audiunt. Quin & pro consilio adsumi solent Philosophi atque Medici arte peritissimi, quorum interest explorare, utrum operationes, quæ miraculis tribuuntur, rationem sufficientem in natura non habeant. Postquam repetitis vicibus congregatio celebrata est, & causa examini subiecta, negotium ad Congregationem publicam & solennem deferitur, quæ Præsidente S. Pontifice celebratur. Hac in Congregatione Beatus decernitur, si de Beatificatione solum negotium gerebatur; sin vero de Sanctificatione agitur, rursus Consistorium secretum habetur, ac tandem ultimum publicum & solenne, ad quod præter mox recensitos omnes Archiepiscopi & Prælati in curia præsentés convocantur, quorum omnium etiam votum exquiritur per quendam Concilii (cui pridem Sanctorum Canonizatio deferebatur §. VII.) imaginem. Re perfecta, præmissis precibus aliisque cerimoniis, quæ in Cerimoniali Romano (a) prolixè describuntur, instante Pro-

curatore caussa, Pontifex alta voce pronuntiat in hunc modum: *Ad honorem Sanctæ Individuæ Trinitatis, & exaltationem fidei Catholicæ, & Christianæ Religionis augmentum, auctoritate ejusdem Dei omnipotentis, Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, & Beatorum Apostolorum Petri & Pauli & nostra de Fratrum nostrorum consilio decernimus, & definimus, bonæ memoriæ N. Sanctum esse, & Sanctorum Catalogo adscribendum, ipsumque catalogo hujusmodi adscripsimus,*

(a) L. 1. Sect. 6.

§. XII.

Quum Canonizatio publicum judicium, quod Romanus Pontifex vel Ecclesia in Concilio congregata ferunt de Sanctitate & gloria hominis cujusdam defuncti (§. I. & Schol. ad §. X.) gloria autem, quæ in visione intuitiva consistit, hac in vita mortali nemo potiatur; Sanctitatem vero a via veritatis defleendo, justitiamque deferendo amittere possit: continuo consequitur, non homines vitam mortalem agentes, sed a mortalitate per mortem liberatos con-

Honos Sanctæ Apotheoseos hominibus consummatæ Sanctitatis, vita jam functis, deferatur,

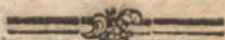
summata Sanctitatis fama, dum viverent, celebres, in numerum Amicorum Dei Canonizationis ritu solenni, inscribi debere. *) Enim vero: quia Beati in Deo puram sine omni defectu bonitatem perspicue contemplantur, tam parum ab ejus amicitia avelli, aut etiam ancipites harere in amando, fluctuante voluntate; quam parum velle malum quia malum; aut nolle bonum quatenus bonum, possunt.

*) Cultus Eliæ hucdum viventis, cujus mentio sit in Martyrologio Romano, qui & cultu Missæ & officii, in Ordine potissimum Carmelitarum, colitur, nihil habet commune cum Canonizatione hominis viventis. Enim vero: Ecclesia non celebrat festum Eliæ ut Beati, sed ut rapti; quod erudite probat Pater de Graveson in *Hist. 8. Eccl. N. T. Tom. 3. pag. 264.* Cui adsupulatur doctissimus Cornelius a Lapide in *Gen. c. 5. Græci*, inquit, *celebrant festum Eliæ non Beati, sed rapti.* Illo enim die tantum recolunt memoriam Raptus ejus, quia Raptus hic admirabilis. Eodem modo, & scopo Eliæ Tempia crexerunt Græci, quo festum illi instituerunt, scilicet ut testarentur, & recolerent memoriam tam miri Raptus Eliæ.

§. XIII.

Ut homines vita functi Sanctificatione in Ecclesia militante decorentur, duo copulative præquiruntur: primo Sanctitas vitæ consummata; quæ in sincera morum probitate, non fucato virtutum heroicarum exercitio, in perenni & non interrupta in bonis operibus ad finem usque vitæ perseverantia consistit; secundo miracula, sive in vita, sive post mortem patrata, quæ omnem naturæ vim superent. Et quanquam sola excellentia vitæ sufficiat ad finem beatitudinis consequendum, ut quis tamen honorem Sacræ Apotheoseos indipiscatur, ultra etiam miracula exposcuntur. Audiamus Gregorium IX. (a) ita decernentem: *Licet ad hoc, ut aliquis Sanctus sit apud Dominum in Ecclesia triumphante, sola sufficiat perseverantia finalis, juxta illud: Eslo fidelis usque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ; ad hoc tamen, ut Sanctus habeatur apud homines in Ecclesia militante, duo sunt necessaria, virtus morum, & veritas signorum, merita videlicet & miracula, ut hæc & illa sibi ad invicem contestentur, cum nec merita sine miraculis,*

Præquir-
rit Sancti-
tatem vi-
tæ & mi-
racula.

nec miracula sine meritis plene sufficiant ad perhibendum inter homines testimonium Sanctitatis.

(a) In Bulla Canonizationis S. Antonii Patavini edita 1 Junii an. 1233. in Bulla Rom. Tom. I. p. 100.

§. XIV.

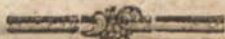
Sanctitatem consummatam indicant miracula.

Sanctitas hominis consummata, quæ in perenni & non interrupta in bonis operibus ad finem usque vitæ continuatione consistit, (§. præc.) humanæ cognitioni ita impervia est; ut nemo citra peculiarem revelationem certo & infallibiliter scire possit, semetipsum, multo minus alium, veram caritatem habere, vel habuisse, secundum illud Scripturæ: (a) *nescit homo, utrum amore vel odio dignus sit.* Equidem interiores mentis recessus suoapte intueri, nota, & demonstratio Divinitatis est; quod ex Sacrarum Paginarum oraculis liquet: *Tu (Deus) solus nosti cor omnium filiorum hominum (b) & : Nonne Deus requireret ista? ipse enim novit abscondita cordis (c).* Perfectissimi igitur dominatus nota est: in omnia, etiam interiora hominis ac Spiritus dominari: atque id
cir-

circo soli Deo illapsus in mentes, ac penetratio quædam intima Spirituum, tum summa perfectissimaque comprehensio a Theologis permixta est. Cum itaque per se se constare non possit, Candidatum Sacræ Apotheosæ finaliter in Sanctitate perstitisse, neque id ullo pacto ex Verbi Dei scripti vel non scripti auctoritate, & testimonio extundi valeat: ubi enim id scriptum vel traditum legimus? opus est aliis externis adminiculis, quæ hominis fidelis in Domino mortui Sanctitas innotescat. Tale adminiculum in Canonizatione virorum illustrium sunt prodigia sive in vita, sive post mortem patrata. *) Certe cum miraculum sit effectus supernaturalis, cujus ratio non continetur in vi ad universam naturam pertinente; consequens omnino est, miraculum omne a Deo ipso patrari, qui sua veluti testificatione id omne confirmat, in cujus probationem editur.

(a) *Eccl. 9. v. 1.* (b) *III. Reg. 8. v. 39.* (c) *Psalms. 43. v. 22.*

*) Quod ex his, quæ leguntur in *actis canonizationis Sanctæ Mariæ Magdalene de Poyis colle-*

Actis a Domino Capello, & editis Romæ A. 1669. eruitur: Itaque die 10. Septembris 1668. in Congregatione Sacrorum Rituum habita coram eodem Sanctissimo quinque de allatis miraculis post indulgentiam Beatae Venerationem, præhabita matura discussione, disputata sunt; & Sanctitas sua, auditis iterum Consultoribus, tum ab iis, tum a Cardinalibus requisivit, an tuto procedi posset ad Solemnem Beatae Mariæ Magdalenaë Canonizationem; & omnes concordibus suffragiis in affirmativam sententiam convenerunt. Rursus Cyprianus Cornelium inter gloriosos Martyres deputavit virtutum & signorum recognitione. Ambrosius pariter, auditis miraculis, Gervasium & Protasium Sanctorum Albo adscripsit.

§. XV.

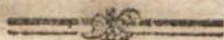
Prodigia a viris illustribus patrata signum Sanctimoniae indubitatum & prorsus infallibile non sunt.

Et si vero miraculum omne a solo Deo ortum ducat, qui sua veluti testificatione id omne confirmat, in cuius probationem patratur, tamen quia citra revelationem nemo mortalium certo & infallibiliter scire potest, prodigia per Sanctos edita, in testificationem Sanctimoniae eorundem consummata, fuisse facta: sequitur miracula a viris illustribus patrata argumentum Sanctimoniae indubitatum prorsus, & infallibile haud præbere; quam-

quamvis adeo conspicua esse possint, ut moralem sanctimoniam certitudinem ingerant. Neque enim teste Francisco Veronio (a) supernaturali fide ullum credere cogimur ex iis miraculis, quæ extra canonicas Scripturas a Sanctissimis etiam Viris atque Conciliis universalibus referuntur. Enim vero patratio miraculorum est gratia gratis data, quæ perinde potest etiam hominibus perditissimis a Deo conferri. Id colligitur ex verbis Christi Domini apud Matthæum (b) ubi de falsis Prophetis sermonem informat:

*Multi dicent mibi in illa die: Domine, Domine, nonne in nomine tuo dæmonia ejecimus, & in nomine tuo virtutes multas fecimus? Et tunc confitebor illis, quia nunquam novi vos: discedite a me, qui operamini iniquitatem. **

Porro de miraculorum existentia & veritate non aliter, quam instituto prævio, adcurato, & exacto examine & inquisitione, testibus, instrumentis, aliisque documentis fide dignissimis constare potest: iudicium autem in questione facti historici argumentis mere humanis, quæ quamvis non semper fallant, fallere tamen possunt, & utrum non fallant,

certo non scitur, nixum, ab errandi periculo minime alienum esse, censeretur debet, Nam ignorat nemo, fuisse olim, & adhuc esse, imo eorum sobolem diu duraturam, qui miracula confinxere, sive pravam, sive bonum in finem, aliosque plures fuisse, qui sine ullo criterio atque indiscriminatim, tam veris quam fictis mirabilibus adjunxere fidem, eaque ad posteros bona fide transmiserunt. *) Denique admodum difficile est, vera miracula a fictis prodigiis internoscere, nisi tanta adsit veritatis evidentiæ, quæ quasi sub aspectum, tactumque cadat.

(a) *In sua Reg. fidei gen.* (b) *Cap. 7. v. 22.*

*) Maldonatus in hunc locum taliter commentatur: „ Facile colligitur falsos istos Prophetas, „ de quibus loquitur Christus, vera miracula „ facturos, verè prophetasse, verè dæmonia eje- „ cisse. “ Quod confirmat etiam hac ratione: „ Non enim respondet Christus, mentiri eos, „ sed se eos, quamvis ista fecerint, non „ nosse. “ Et rursus: „ Mirum non esset, si illis, „ qui non vera sed falsa miracula fecissent, re- „ sponderet, se non nosse eos, valde autem mi- „ rum, ut iis, qui vera fecerunt miracula, ita „ respondeat. “

**)

**) Neminem latet etiam hoc, quo vivimus seculo, quod præcipue ob artis criticæ præstantiam, *eruditionis seculum* appellari solet, plurima prodigia nimia quorundam fidelium credulitate fuisse divulgata. Anno 1716. Liber Coloniae prodit, in quo miraculum fingebatur, Massiliae coram 10 & amplius spectatorum millibus patratum. Anno 1727. Lutetiae Parisiorum in S. Medardi cœmeterio Francisci Paris Diaconi prodigia venditari cœperunt, quorum veritas non rudibus tantum hominibus, sed pluribus primi subseclii literatis probata fuit. Vide sis *Montgeron la Verité des Miracles opérés à l'intercession de My. Paris &c.* & ut alia taceam, in ore omnium adhuc personant subitanæ curationes R. D. Joannis Josephi Gassner, de quibus quid sentiendum sit, ad judicium Majorum referendum est, consulendæque propterea sunt editæ hæcenus super hoc puncto geminæ *Pastorales*, per Diccenses Juvaviensem scilicet & Pragensem vulgatæ. Dum autem istic assero fuisse plurima facta miracula, impia audacia omni ævo conficta, procul sum ab eorum temeritate, qui veris miraculis fides negare præsumunt, quia falsis deprehenduntur immista: fuerunt enim ac æternum erunt in vera Ecclesia Dei miracula vera, quæ Deus operatur per Sanctos. Id unum volo: miracula etiam a Viris illustribus edita, infallibile prorsus citra divinam revelationem Sanctimonix haud ingene-

rare argumentum; quod prudentum nemo, ut
arbitror, mihi succensebit.

§. XVI.

Nec rela-
tio alicu-
jus in Mar-
tyrologi-
um, & Bre-
viarium
Romanum

Illud etiam satis certum videtur, quod
inscriptio alicujus in Martyrologium & Bre-
viarium Romanum, infallibile beatitatis non
suppeditet argumentum. Nam aliquos er-
rores in Martyrologia (par esto judicium
de Breviario Romano) olim irrepsisse, qui
subinde correcti sunt, & plura menda huc-
dum corrigenda superesse, viri docti no-
runt, *) & modo temeritas absit, modestus-
que critices usus in consilium advocetur,
habebunt heic, in quo porro ingenia exer-
ceant. Equidem multi velut Sancti in Mar-
tyrologium adscripti sunt, de quibus me-
rito dubitatur, immo qui hæresi in vita se
contaminarunt. Profecto „ Sanctam Fœ-
„ minam Veronicam, Virginum Sanctæ Ur-
„ sulæ Sociarum undecim millia, aliosque
„ hujusmodi Sanctos Ecclesia olim toleravit
„ & adhuc tolerat, tametsi an unquam fue-
„ rint, nunc doctissimi Viri non injuria du-
„ bi-

„bitent, & de aliis nonnullis dubitare licitum putent. ^a Inquit Cl. Muratorius.

(a)

(a) de ingenior: Moderat. L. I. c. 17.

*) Errari heic posse (ait Christianus Luppis Tom. III. Schol. in can. p. 573. & seq.) docet nuperà Martyrologii Romani purgatio, quæ plures Donatistarum, ac aliorum hæreticorum falsos martyres inerito expunxit. Et post pauca dicit eandem esse rationem de insertione in Romanum Breviarium.

§ XVII.

Nec porro, quod sciam, ullus dubitat, testimonium Episcopi, seu Ecclesiæ vel Synodi particularis de vitæ Sanctitate, & gloria hominis in Domino mortui, privilegio inerrantiæ non gaudere. Si enim Episcopi in Synodis particularibus congregati in sanciendo fidei, morumve regulis errare possunt, errare aliquando, ac multo etiam magis in iudicio de Beatitate hominis demortui poterunt. Id probant plures abusus hac in causa facti, dum nonnulli ab Ecclesiis particularibus ut Sancti celebra-

Nec porro cultus publicus ab Ecclesiâ particulari permittitur, vel ex adclamatione populi ortum trahens.

ban-

bantur, qui nec Sanctitatis umbram habere. Et hæc una inter alias rationes mihi esse videtur, cur Romani Pontifices ab Episcopis exercitium illud antiquum declarandi aliquem Sanctum, etiam pro sua Diœcesi vel Provincia, ad se private attraxerint. *) Quod vero testimonium populi, cultu publico Sanctum quempiam honorantis, concernit; id unum ajo: illud non majori inerrantiæ privilegio fulciri, ac Ecclesia particularis, quam populus cum Pastoribus representat. **)

*) Audivimus, inquit Alexander III. quod quidam inter vos diabolica fraude decepti, hominem quandam in potatione & ebrietate occisum, quasi Sanctum (more infidelium) venerantur: cum vix pro talibus in ebrietatibus peremitis, Ecclesia permittat orare: dicit enim Apostolus: ebriosi regnum Dei non possidebunt. Illum ergo non præsumatis de cetero colere: cum etiam si per eum miracula fierent, non liceret vobis ipsum pro Sancto absque auctoritate Romanæ Ecclesiæ venerari. Cap. 1 de reliquiis & venerat. Sanct.

**) Populum cultu falso in errorem ductum fuisse, exempla palam ostendunt: apud Severum Sulpitium juxta editionem Georgii Hornii pag. 455. in vita

vita S. Martini legitur, exhumata, Deo affante, ossa
cujusdam latronis in inferno damnati, cui populus
cultum Sanctorum deferbat. Apud Lucam Tu-
dentem Tract. *contra Albigenfes* & apud alios Ar-
naldum hæreticum habemus per sexdecim annos
fuisse ut Sanctissimum Martyrem populi frequen-
tia adoratum, innumeris confectis miraculis, & cum
eo sepultum homicidam, quem miraculis corusc-
cantem Sanctum Abbatem adpellabant, qui Patrum
Ordinis Prædicatorum & Minorum opera detecti,
atque exhumati, dispersi fuere. Rursus Julia
Evodia apud Tolosates, Sanctus quidam *Viar*
apud Hispanos, quibus lapidaris quædam inscrip-
tio occasionem erroris præbuit, divorum cultu
erant celebres, quanquam ne Christiani quidem
fuisse a viris cerebrum in capite, non in calcaneo
portantibus, deprehensi sunt, ut refert Mabillonius
Tract: *de Sanctis incognitis*. Nempe Cœnobitæ
quidam minus acuti inscriptionem D. M. *Julia*
Evodia legerunt: *Diva Martyr Julia Evodia*; &
alterius extritæ fragmentum: S. VIAR. falso ju-
dicio Sanctus Viar sunt interpretati, cum tamen
primum *Diis Manibus Julia Evodia*; & alterum
Præfatus Viarum legendum esset.

§. XVIII.

Denique neque relatio in album Sanctorum
quam Beatificationem dicimus, (§. X. schol.)

Nec dent.
que Beati-
ficatio in-
fallibile

par-

Sanctitatis
argumen-
tum sup-
peditat.

particulari alicui Ecclesiæ, provinciæ, regno, aut Ordini religioso facultatem impertiens colendi aliquem ut Sanctum, infallibilis testimonii est. Equidem res pene certa videtur, Ecclesiæ iudicium in Beatificatione non esse omnino infallibile, quia ut Benedictus XIV. notavit (a) huiusmodi iudicium non est *præcipiens*, sed solum *permittens* cultum illius, qui inter Beatos refertur. Ego sequentem causam adjicio: quia Ecclesia in Beatificatione, non secus ac miraculorum patratiōe (§. XV.) ex quibus honos Beatificationis deducitur, solum hominum testimoniis nititur: porro hominum testimonia nimium quam esse fallibilia quis non novit? eapropter est, quod cum a Beatificatione ad Canonizationem proceditur, novum de Sanctitate examen, novi testes, & miracula constituantur. *

(a) L. I. de Serv. Dei beatif. c. 42.

*) Pro asserto hoc magis confirmando vel ideo plura non attuli, quia ea, quæ mox Canonizationem infallibile prorsus testimonium Sanctitatis non præbere probabunt, multo amplius Beatificationem posse quoquam modo deficere, stabiliunt.

§. XIX.

§. XIX.

Major difficultas est, ubi agitur de re-latione hominis a mortali contubernio se-parati in Divorum numerum, quæ more lo-quendi hodierno *Canonizatio* suevit nomi-nari, qua nimirum solenni ritu & adparatu a Romano Pontifice (§. XI.) vel Concilio quisquam tanquam Sanctus, atque Amicus Dei Ecclesiæ universæ colendus præponitur, an inde oriatur indubitatum & infallibile Sanctitatis consummata & gloriæ indeptæ testimonium? Hac in quæstione Theologi in diversas abeunt sententias: sunt, qui sta-tuunt Ecclesiam in negotio Canonizationis ita a Spiritu S. regi, ut nunquam erret, aut errare possit; sunt etiam alii non pauci ma-gni nominis Theologi & pii & docti, qui in-fallibilitatem Ecclesiæ hoc in negotio non tantum in dubium vocant, sed sine dissimu-latione eandem quoque negant. Et quia neutram sententiam hucusque Ecclesia, aut Apostolica Sedes, suo calculo firmavit; in-tegrum mihi erit, quæstionem adhuc incer-tam ea animi reverentia & modestia, quæ tam arduis & delicatis rebus debetur, ver-

An solen-nis Cano-nizatio ar-gumen-tum pror-sus infalli-bile inge-neret, quæ-stio diffici-lis & an-ceps est.

fare, & argumentum istud filo liberiori pertractare, quod sedes Romana (cui omnia mea sensa humili obsequio subjiçio, nullam aliam tueri sententiam paratus, quam quæ illi placuerit) nondum suum heic aperuerit iudicium; & alioquin eam Pontificibus Summis inhærerem mentem sciam, ut in omnibus veritas vincat. Profecto, qui Summi Pontificis omne de re quacunque iudicium temere & sine delectu defendunt, hi Sedis Apostolicæ auctoritatem labefactant, non foveant, evertunt, non firman. Nam quid tandem adversus hæreticos disputando ille proficiet, quem viderint non iudicio, sed affectu patrocinium Auctoritatis Pontificiæ suscipere, nec id agere, ut disputationis suæ vi lucem ac veritatem eliciat; sed ut se ad alterius sensum voluntatemque convertat? *Non eget Petrus mendacio nostro, nostra adulatione non eget.* Ita cordate inquit Melchior Canus (a).

(a) L. 5. c. 5. de locis Theol.

§. XX.

Re, quantum per vires licuit, probe
discussa, eorum sententia efficacioribus niti
rationibus videtur, qui sancte quidem pro-
fitentur in Canonizatione Sanctorum, eo,
quo nunc peragitur adcurato diligentique
studio, nullum errori locum fuisse, aut de-
inceps futurum; iudicium tamen Ecclesie,
aut Pontificis de Sanctitate consummata & be-
atitate hominis pie defuncti, dono inerrantiae
indubitatae & inconcussae gaudere, eunt infici-
as. Enim vero certum & undequaque fir-
mum siue Pontificis siue Ecclesiae iudicium ef-
se non potest, quod non omnimode certis &
firmis principiis ac fundamentis innititur; ta-
lia autem principia certa & inconcussa esse Sa-
cram Scripturam & divinas Traditiones, ad
quae tanquam ultimum tribunal omne iudici-
um Ecclesiae exigitur, & in quo ceu fundamen-
to firmissimo fulcitur, nemo catholicorum
est, qui in dubium vocet. Porro iudicium,
quod Romanus Pontifex vel Ecclesia in Con-
cilio congregata ferunt de Sanctitate &
Beatitate hominis cuiusdam pie defuncti,
non ex Scriptura aut Traditione divina;

Negativa
sententia
videtur
probabilior.

ubi enim scriptum vel traditum legimus, Candidatum Sacrae Apotheoseos in gratia decessisse ? sed ex prodigiis (§. XIV.) de quorum existentia & veritate incertis hominum testimoniis constare potest, quæve a perditissimis etiam hominibus patrari possunt (§. XV.) proficiscitur. Restat igitur ut ex mutabilibus & incertis hominum testimoniis de Sanctitate & Beatitate hominis cujusdam vita pie functi, sententias, sive Pontificis, sive Ecclesiæ in Concilio congregatæ immutabiles ac prorsus infallibiles non esse colligamus.

§. XXI.

Idem con-
firmatur.

Et profecto nec Romanus Pontifex, nec Patres communiter congregati scire certo possunt, an homo, Divorum Fastis solemni ritu inserendus, caritatem veram, quæ sola, attestante D. Augustino (a) *distinguit inter Filios regni & perditionis*, habuerit, inque ea decesserit ; etiam nemo ullus citra peculiarem revelationem certo scire potest, semet ipsum, multo minus alium veram caritatem aut habere, aut habuisse, juxta illud:

nescit homo, utrum amore vel odio dignus sit.
 (b.) Hinc Paulus Apostolus, quanquam cum
 precibus & jejuniis, tum corporis afflictationi-
 bus continuam daret operam, ingenue tamen
 confitetur: *nihil mihi conscius sum, sed non in*
hoc justificatus sum. (c)

(a) *Lib. 5. de Trinit. c. 18.* (b) *Eccl. 9. v. 1.* (c)
1. Cor. 4.

§. XXII.

Ab his fundamentis, ut quoquo modo se Dux ad-
 expediant Adversarii, duo reponunt: ejusmodi versario-
 summorum Pontificum judicium non præ- rum re-
 viis tantum miraculis in vita factis inniti, ve- sponso-
 rum etiam miraculis post obitum hominis, nes.
 in Canonem Sanctorum referendi! in quo *the-*
mate (inducunt Benedictum XIV. loquen-

tem) *miracula sunt indubitata signa Sanctitatis.*
 Porro ajunt: quidquid ex testium qualitate
 pro fallibilitate desumitur, plene submoveri
 ex divina providentia, & Spiritus Divini ad-
 promissa præsentia: *cum venerit ille Spiritus*
veritatis docebit vos omnem veritatem, (a) quæ
 Pontificem in re adeo gravi, & universam
 Ecclesiam respiciente, immunem ab errore

servat. Ad communes enim Ecclesiæ mores plurimum attinet scire, & sæpe scitu necessarium est, an is, qui privata populi pietate pro Sancto viro habetur & colitur, revera inter Divos ut amicus Dei colendus, an potius inter damnatos sit. Et quamvis Divinus ille Spiritus nusquam se adfuturum promisit hominibus singulis, ne, si de statu suo voluerint cognoscere, fallantur; idem tamen Spiritus veritatis adfuturum se illustratione sua adpromiserat tum, quum aliquid de re gravi ad gubernationem pertinente, cognoscere Ecclesiæ fuerit necessarium.

(a) Joann. 16. v. 13.

§. XXIII.

Quarum
prima re-
fellitur.

Verum si dicendum quod res est: salva, quæ his viris debetur, reverentia, lubens admitto, quod miracula post obitum patrata Sanctitatis signa indubia forent, si certo constaret ea fuisse patrata in testificationem Sanctimonix hominis cum fama integritatis defuncti; non secus ac in testificationem Sanctitatis Eliæ, factum est, quod ignis per
pro-

prodigium e cœlo depluens devoraverit quinquagenarium Principem, & quinquaginta cum eo, qui erant missi a Rege Ochozia ad Eliam Virum Dei *) *si homo Dei sum,* inquit Elias ad quinquagenarium Principem, *descendat ignis de cœlo, & devoret te & quinquaginta tuos. Descendit itaque ignis de cœlo, & devoravit eum, & quinquaginta, qui erant cum eo (o)* Sed quum finis miraculorum universalis primariusque sit Dei omnipotentiam suam manifestantis gloria: quis Pontificum ex firmis & inconcussis Sacræ Scripturæ & Traditionis principiis, ad quæ inerrantia Ecclesiæ exigitur, prodigia post obitum in testificationem Sanctimonie & beatitatis hominis demortui fuisse facta certus deducere poterit? (§. XV.) Præterquam quod prodigia etiam post obitum patrata, non nisi hominum testificatione, quæ fallax esse potest, innotescant. **)

(a) L. 4. Reg. c. 1. v. 10.

*) Simili prorsus modo miracula a Jesu Christo in testificationem suæ doctrinæ facta loculentissime sunt testimonia Divinæ revelationis; quia Divinus Legislator Christus doctrinam, quam Aposto-

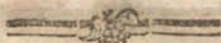
lis tradidit, isti que toto terrarum orbe prædicarunt, clarissimis certissimisque miraculis, palam, omnibusque spectantibus, veluti totidem divinæ auctoritatis signaculis confirmavit. Hinc ad miraculorum suorum testimonium sæpius incredulos provocabat: *Jo. c. 5. v. 36. Ipsa opera, quæ ego facio, testimonium perhibent de me, quia Pater misit me. Ibidem c. 10. v. 37. & 38. si non facio opera Patris mei, nolite credere mihi: si autem facio, & si mihi non vultis credere, operibus credite, ut cognoscatis, & credatis, quia Pater in me est, & ego in patre.* Insuper Christi miracula ex veterum Prophetarum oraculis fuerunt multo antea prædicta, & eventus illorum continua traditione confirmatus. Quare si etiam certitudinem horum prodigiorum non aliam spectaremus, quam quæ in historia haberi potest, hæc tanta est, ut illi, quæ ex mathematicis demonstrationibus resultat, æquiparari possit.

- **) Præclare hac de re sermocinatur Augustinus de Ancona sive Triumphus de potestate Ecclesiæ q. 17.
- „ a. 4. „ Dicendum“ inquit „ quod aliter judicat
- „ Deus, & aliter homo; quia Deus judicat iudicio
- „ interiori habens pro teste ipsam hominis conscientiam, juxta illud ad Rom. 12. Testimonium reddente illis conscientia ipsorum, & inter
- „ se invicem cogitationum accusantium aut defendentium. Ideo Deus in suo iudicio non
- fal-

„ fallit, neque fallitur. Sed homo judicat judi-
 „ cio exteriori, habens pro teste operum exte-
 „ riorum evidentiam: ideo potest falli, & falle-
 „ re. ecclesia ergo non errat canonizando ali-
 „ quos Sanctos, quia non canonizat, eos esse
 „ Sanctos judicio Divino secundum determina-
 „ tam sententiam, sed judicio humano secun-
 „ dum quem modum Sancti sunt hominum re-
 „ putatione & veneratione „ Hujus gravissimi
 Auctoris sententia, quamquam prima fronte favo-
 rabilis videatur infallibilitati Romani Pontificis
 in Canonizationis judicio, re tamen talis non
 est. Equidem ex ea non nisi deducitur, Ro-
 manum Pontificem minime mentiri, nec simulare,
 dum aliquem Dei Servum Sanctorum Catalogo
 adscribit, cum quo utique stare potest, quod
 judicium Pontificis in Canonizatione Sanctorum
 absolute fallibile esse possit.

§. XXIV.

Quod secundo loco ajunt, acciperem Et altera,
 lubenter, modo probabili aliqua ratione
 ostenderent necessarium hominibus, fidei
 & Ecclesie cultum novi alicujus Sancti, fi-
 demque de illius beatitate coelesti. Opera
 pretium est heic Concilii Tridentini verba
 perpendere, quod, cum Episcopis praescri-
 bit,

bit, quo sit ipsis modo de Sanctorum invocatione dicendum, docere jubet (a) *Sanctos una cum Christo regnantes orationes suas pro hominibus Deo offerre, bonum atque NB. utile esse *) suppliciter eos invocare, & ob beneficia impetranda a Deo per Filium ejus Jesum Christum Dominum nostrum, qui solus noster Redemptor & Salvator est, ad eorum orationes, opem, auxilium confugere.* Hæc est Ecclesiæ fides, quæ postquam tam perspicue, tam paucis verbis est a Tridentinis Patribus exposita, non intelligo, qui nobis opponi possit, ad communes Ecclesiæ mores scitu necessarium esse, an is, qui pro Sancto Viro habetur, & colitur, revera Sanctus sit. „ Utile est, non necessarium, „ ista habere, ista scire. Innumera alia „ veritates sunt, quas novisse in utilitatem „ Christianorum cederet, & illas tamen „ certo decernere, nunquam sibi tribuit, „ aut tribuere potest Ecclesia. Neque vero „ etiamsi in re tanti ponderis ab errandi „ periculo immunes non credantur Synodi „ universales & Romani Pontifices, ejusmodi „ inde consequuntur incommoda, ut „ oporteat inauditam antiquitus opinio- „ nem

nem amplecti. „ Ita differit doctissimus non minus ac pientissimus Muratorius (b). Ad textum Scripturæ quod attinet, permirum mihi adparet, adversarios non videre eum nimium probare, si huic materiæ accommodetur. Enim vero probaret, Pontifices & Ecclesiam dono inerrantiæ etiam in quæstionibus philosophicis, aut puri facti gaudere, quod nemo Theologorum admittit. Quare promissione hac Salvatoris, non omnem procul dubio veritatem revelandam a Divino Spiritu, sed omnem tantummodo veritatem, quæ ad salutem, & ad veræ fidei integritatem, conservationemque necessaria sit, complecti ex omnium interpretatione perspectum est.

(a) *Seff. 25. de Invoc. Sanct.* (b) *de ingen. mader, L. I. c. 17.*

*) Quamvis pia, & utilis sit invocatio Sanctorum, nullum tamen de iis invocandis extat præceptum, quum neque Scriptura, neque alius Ecclesiasticus canon sub salutis æternæ amissione id uspiam præcipiat. Adi sis Wallenburgicos *Tom. II. contrrov. fidei L. 12. Tract. IV.* Henricum Holden in *Divinæ fidei analysi L. 2. c. 7.* Episc.

scopum Castoriensem *de Sanctorum cultu*. Joannem Fabrum *adversus Oecolampadium*. Et profecto: Nam Christus est solus Mediator noster naturalis & substantivus, qui *salvare in perpetuum potest accedentes per semetipsum ad Deum semper vivens ad interpellandum pro nobis*. *Ad Heb. 7. v. 25.* Unde percipiet quisque, preces Christi tantæ esse virtutis & efficaciz, ut ipsius solæ perpetuam æternamque salutem conferre nobis queant. Sed probe advertendum est monitum illustr. DD. de Wallenburch loco laudato §. 7. sic ajunt: „ Sicut diximus, fidelibus esse liberum „ invocare, vel non invocare Sanctos, venerari „ vel non venerari, eosdemque fideles posse salvari, sive id ipsum faciant, sive non faciant; ita „ pariter asseveramus, iisdem fidelibus nullatenus esse liberum credere vel non credere, an „ omnia prædicta sint licita, bona, & honesta.

§: XXV.

Alia difficultas obijciatur.

Attamen inquiunt aliqui: tartareis Spiritibus Ecclesia illa, adversus quam portæ inferi non erant prævalituræ, ludibrio esset, si eos, qui damnatorum societati adscripti æternis suppliciis apud inferos excruciantur Dei ac Christi inimici, ipsa tanquam divos coleret in aris, & eorum patrocinium suis

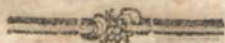

suis precationibus interpellaret in cœlis, qui Deum iratum experirentur in inferis. *Non refert*, inquit Canus (a) *diabolum colas, an hominem damnatum.*

(a) *Loc. Theol. L. 5. c. 5.*

§. XXVI.

Verum non, video qui ista inferri pos- Enodatur,
sint : esto enim in Canonizationis judicio error possit obrepere (quem certe, modo rite peracta sit Canonizatio, contigisse nemo unquam ostendet, & contingere posse difficilimum existimo) at eo nihil pietas Ecclesiæ perstringitur, non fidei veritas contaminatur, nec denique Ecclesia Dei Tartareis Spiritibus risui & ludibrio exponitur. Equidem „ sacrorum Ecclesiæ Pastorum „ (loquor „ acutissimum Muratorium) cœlestis prœrogativa sita est non in immunitate ab omnibus erroribus, sed ab erroribus in doctrina „ Christi, & in factis per Apostolorum calumum aut vocem traditis. Ecclesiam in aliis „ falli posse jam vidimus sine dedecore suo, „ sine fidei detrimento. Quis enim nescit,

„ tot Sanctorum reliquias publico donari
 „ cultu, & Romanorum Pontificum, aliorum-
 „ que Episcoporum, & interdum etiam an-
 „ tiquitatis diuturnæ auctoritate probari :
 „ quas tamen qui certo fidei divinæ assensu
 „ credendas esse affirmet germana eorun-
 „ dem Sanctorum Lipsana, plane a veritate
 „ absit? - - - Errores igitur, & incommo-
 „ da ex his potuerunt, & possunt adhuc
 „ accidere. At non ea sunt, ut eorum caus-
 „ sa fœdari, aut deficere Religio vera, aut
 „ rugas inde contrahere possit. Isti sunt,
 „ ut scholarum vocabulo utar, errores ma-
 „ teriales, cavendi quantum fieri potest, sed
 „ nullum animabus periculum, nullum ve-
 „ ræ Ecclesiæ infamiam creantes, (a) Cul-
 „ tus vero noster, quum veneramur quem-
 „ piam, quem beatum putamus, Deum respi-
 „ cit, juxta illud Psaltis Regii : *laudate Domi-*
 „ *num in Sanctis ejus.* (b) Rursus in Sancto quo-
 „ libet homine seu superstite, seu in cœlos
 „ avectio non suspicimus, non colimus nisi
 „ pulcritudinem justitiæ incorruptibilem : huic
 „ honorem, huic amorem, huic venerationem
 „ omnem dedicamus. Num qua potest si-

mulatio, aut famæ nugacitas officere, ut pulchritudo justitiæ colenda, vel amanda non sit? ea si in hoc homine non erat, in quo inesse existimabatur, erat illa nihilominus colenda, amandave. Tali ergo cultori justitiæ quid hic error obesse potuit? obesset enim immane quantum, si injustitiam coleret, si turpitudinem admiraretur: at dum non nisi justitiam & honestatem colit, ubicunque demum ea vel esse putetur, vel reapse sit, non aberratur omnino a scopo, non aberratur a fide. Verba Cani non videntur reflexe prolata. Equidem neminem unum inventum iri puto, qui si mox dicta ad animum referat, ea exaggerate dicta, non suo-pte deprehendat. Addam tamen obiter, quanquam nihil interest: nam dum colitur Sanctus, qui prudenter talis creditur, quanquam Sanctus non sit, sed damnatus, fides bona animum purgat, * non secus ac si quis adoret hostiam ab eo consecratam, qui publice, & ab omnibus haberetur Sacerdos, & tamen re ipsa non esset. At in cultu diaboli, fides bona errorem purgare haud potest quia dæmonem unumquemque reprobum esse

esse ex divina revelatione singulatim novimus.

(a) *De ingen. moder. L. 1. c. 17.* (b) *Psal. 150.*

*) Confirmat id Glossa in cap. unicum, de Reliqu. & ver. S. S. in 6. *Esi Ecclesia in Canonizatione Sanctorum erraret, quod non est credendum, licet accidere posset, nihilominus preces in honorem talis acceptæ & gratae sunt.*

§. XXVII.

Adversariis non favet S. Thomas.

Præterea : Adversarii doctrinam suam auctoritate Angelici Doctoris subnixam gloriantur ; Verba sequentia adducunt S. Præceptoris : *dicendum quod Pontifex potest certificari de statu alicujus per inquisitionem vitæ, & attestationem miraculorum, & præcipue per instinctum S. Spiritus, qui omnia scrutatur etiam profunda Dei* (a) Verum lubenter addmitto, quod Pontifex per instinctum Divini Spiritus ab errore præservari in negotio Sanctificationis possit, sed quod infallibiliter præservetur, id non asserit Divus Thomas. *) Imo clare mentem suam exponit, *dum pie credendum esse, inquit, quod nec etiam in his*
ju-

judicium Ecclesiæ errare possit. (b) Non necessario igitur, sed pie credendum est, nulum in Sanctorum Canonizatione errorem fuisse, aut deinceps futurum. Hæc nobis æquissima, hæc pia videtur sententia, & in hac ipsemet Magnus Augustinus fuisse videtur, dum objectioni sibi factæ circa Martyria quarundam Virginum, quas Ecclesia venerabatur, respondet: de his nihil temere audeo judicare, utrum enim Ecclesia aliquibus fide dignis testificationibus, ut earum memoriam sic honoret, divina persuaserit auctoritas nescio: Et fieri potest, ut ita sit - - (c)

(a) Quodl. 9. Q. 7. a. 16. (b) eodem loco. (c) L. I. de civ. Dei. c. 26.

*) Cajetanus Cardinalis, Pontificiæ auctoritatis Assertor, & vindex acerrimus in Tract. de indulgentiis adversus Lutherum, ad Julium Medicæum S.R.E. Cardinalem, c. 8. errorem humanum in Canonizatione alicujus Sancti intervenire posse asserit, hujusque sententiæ auctorem S. Thomam appellat, „Præsumitur“ inquit „de jure pro judi-
 „ce semper, nisi manifeste adpareat error, & sup-
 „ponens ex causa legitima datam indulgentiam
 „tantam, veritatem prædicat: sicut absque falsita-
 „te prædicat, talem Sanctum supponens illum re-
 „cte canonizatum. Ita quod dato quod iste cano-

„ nizatus non esset Sanctus, sed damnatus, Ecele-
 „ siæ doctrina aut prædicatio non esset mendax,
 „ aut falsa : quia hic pertinentia ad finem non in-
 „ telliguntur affirmari & prædicari, nisi cum gra-
 „ no salis, hoc est, stantibus communiter præsum-
 „ tis : præsumit enim Ecclesia Canonizationem
 „ rite factam, & similiter indulgentiam rite da-
 „ tam, & sic prædicat indulgentias valere,
 „ quantum sonant. “ *Sed sicut potest intervenire*
error humanus in Canonizatione alicujus Sancti (ut
S. Thomas dicit) ita potest intervenire error hu-
manus in collatione indulgentiæ. „ Si quis autem
 „ putet, Romanum Pontificem non posse errare
 „ in istis particularibus actionibus, putet quo-
 „ que, ipsum non esse hominem. “

§. XXVIII.

Judicium
Ecclesiæ
de beatita-
te hominis
est de fa-
cto.

Sententia, quam assumi, porro stabi-
 litur : an hic vel ille cælitum catalogo in-
 ferendus virtutibus excelluerit, atque in his
 non interrupta ad finem usque vitæ conti-
 nuatione perstiterit, prodigiisque inclaru-
 erit, quæstio facti est. Judicium autem Ec-
 clesiæ in controversiis facti particularibus,
 quæ ex informatione, testimoniisque homi-
 num præcipue pendent, plenam firmitatem
 non obtinet, Aliud dicendum est de factis re-

velatis, & in Scriptura contentis, e. g. quod Christus Dominus natus sit in Bethleem, adoratus a Magis &c; vel etiam ex traditione constantibus, ut canonicos libros fuisse a Scriptoribus ἀγιογράφοις exaratos, ejusmodi facta parem cum dogmatibus firmitatem obtinent, quum non illa minus, quam ista fuerint a Deo, sive a Scriptoribus divinitus inspiratis, & ex munere Dei falli nesciis, nobis revelata. In factis autem iis, quæ Apostolorum ætatem subsequuta sunt, aut per traditionem a Christo atque Apostolis nuntiata fuisse non constat, Ecclesia & Summi Pontifices falli possunt, & re ipsa quandoque errarunt. Illustria sunt Innocentii III. verba (a) *judicium Dei veritati, quæ non fallit, nec fallitur, semper innititur; judicium autem Ecclesiæ non nunquam opinionem sequitur* (in definitionibus nempe factorum, nam quæ ad dogmata & fidem spectant, veritati divinæ jam revelatæ innituntur) *quam & fallere sæpe contingit, & falli. Propter quod contingit interdum, ut qui ligatus est apud Deum, apud Ecclesiam sit solutus, & qui liber est apud Deum, ecclesiastica sit sententia innodatus.*

(a) Cap. *A nobis de Senr. excern.*

§. XXIX.

Respondent Adversarii.

Ajunt quidam : hunc vel illum , Albo Sanctorum inferendum , claruisse virtutibus , & in Sanctimonia perseverasse , non est quaestio *facti qualiscunque* , sed *facti dogmatici cum quaestione juris connexi* : quaestio enim , utrum vita mortali defunctus in caritate decesserit , & cultu publico colendus sit ? spectat ad morum materiam , & cum doctrina de Sanctitate Ecclesiae & Sanctorum hominum invocatione nexum habet.

§. XXX.

Præcluditur responsum.

Sed argumentum hoc precario innixum est fundamento. Equidem sunt & doctissimi & pientissimi viri non pauci , qui recentem hanc esse doctrinam contendunt , Majoribus nostris ignotam , qui sine ulla distinctione Ecclesiam in omnibus factis errare posse docuerunt.*) Et profecto Ecclesiae & Successoribus Petri , non ea quoque a Christo adjuncta fuit prerogativa , ut ejusmodi
facta

facta dogmatica decernere possent, non secus ac fidei dogmata, certissimo calculo. Id si e vero dici posset, licebit pariter affirmare, posse R. R. Pontifices Sacrae Concilia non nulla fidei dogmata definire, quorum nullum extrahit sacris in literis, divinisque traditionibus fundamentum. Quod enim ex speciali Spiritus S. assistentia definitum jactabitur, non poterit non esse infallibiliter definitum; quibus ergo niteretur Ecclesia regulis ad hujusmodi facta dijudicanda? Regulis criticæ seu doctrinæ & prudentiæ humanæ. Quocirca solennis Apostolicæ Sedis regula est, Patrum ac Theologorum consensu firmata, omnia, quæ in Conciliis etiam generalibus geruntur, exceptis fidei causis, retractari posse. Quod diserte confirmat D. Augustinus (a) *Plenaria Concilia sæpe priora posterioribus emendantur; cum aliquo experimento rerum aperitur, quod clausum erat, & cognoscitur quod latebat.* Quod sane non de dogmatis, sed de factis non nisi verificari potest. Et quamvis Romani Pontifices & Concilia Oecumenica infallibilitatis privilegio non gaudeant, ubi de factis dogmaticis, de quibus nihil Sacris in

Literis, nihil in divinis Traditionibus revelatum est, judicium ferunt; attamen ad disciplinæ Ecclesiasticæ leges spectat, morem talibus judiciis gerere utpote moraliter evidentibus, & ut talibus ab Ecclesia rite judicatis. „ Hujusmodi factis, „ (loquor Cl. Muratorium (b) a Deo quidem non revelatis, „ sed tamen cum dogmate connexis, si evidentiam præ se ferant, demens sit, & non „ nunquam reputetur hæreticus, qui credere, & obtemperare nolit: sin ambigua „ & dubia apparent; adhuc præstat Ecclesiæ sententiam ferenti, utpote judici divinitus ad nos regendos constituto, quam „ infirmo nostro ingenio, piam adjungere fidem, ne ob timorem incerti & minime „ periculosi erroris in crimen certum incurramus: quale profecto est in tanto discrimine aut corrumpendæ doctrinæ, aut „ scindendæ unitatis, obedientiam præpositis nostris, rationem pro nobis Deo reddituris, pervicaciter denegare.

(a) *L. 2. de Bap. c. 3.* (b) *de ingen. mod. L. 1. c. 20.*

*) Sic sane definiunt Cardinales hacce postrema
 etate doctissimi, atque Pontificiæ auctoritatis
 assertores acerrimi; Baronius in *Annalibus ad*
An. 681. Bellarminus *l. 4. de Rom. Pon. c. 2.* Palla-
 vicinus *l. 7. Hist. concil. Trid. c. 14.* Turrecremata
l. 2. de Eccle. c. 95. Jacobatius, Laurea, Norisius:
 alique omnium nationum & ordinum Theologi
 Jurumque periti, qui etiam, quod notan-
 dum magis, nulla meliori vita R. R. Pontificum,
 Conciliorumque, in fidei dogmatibus judicandis
 indeficientiam propugnarunt; quam concessa il-
 lorum in factis dogmaticis dirimendis, aberrati-
 one. Immo Archiepiscopus Cameracensis Fene-
 lonius, dans la lettre sur l' *infaillibilité de l' Eg-*
lise touchant les textes dogmatiques, edit: Paris
 1728. p. 75. hæc habet: *A Dieu ne plaise, que j'*
accuse d' être hérétiques ceux, qui n' admettent
point cette infaillibilité: on ne trouvera aucun en-
droit de mes écrits, où je l' aie fait. On en trou-
vera plusieurs, où j' ai dit positivement le contraire.
 Jansenii factum ad fidem non pertinere probat
 etiam celebris Lamindus Pritanius, seu Ludov.
 Muratorius de *ingen. moder L. 1. c. 20.* Verbo:
 Viri omnium ordinum eruditi, servatis religiosæ
 modestiæ legibus, posthabito Ecclesiæ judicio de
 facto doctrinali Origenis, Theodori Mopsuesteni
 Theodoreti, Ibx Edesseni, Honorii R. Pontificis,
 Maxentii Archimandritæ, Joachimi Abbatis, Got-
 teschalchi, aliorumve, apologias in illorum grati-

am adornarunt ; quibus illorum scripta , afflictio-
rum illis errorum pura & illibata demonstrarunt ;
quod profecto non fecissent, si in factis doctrina-
libus dijudicandis Ecclesiam infallibilem suspe-
xissent.

§. XXXI.

Judicium
Ecclesiæ
de Beati-
tate homi-
nis posse
deficere,
vel ipsi
Summi
Pontifices
verbis
haud ob-
scuris in-
dicarunt.

Ad hæc: ipsa protestatio Pontificum quam
Canonizationis judicio præmittere solent ,
modeste innuit in hoc negotio errandi pos-
sibilitatem. Est autem hujus tenoris : *An-*
tequam ad pronuntiationem veniamus, prote-
stamur publice apud vos omnes præsentēs, quod
per hunc actum Canonizationis non intenda-
mus aliquid facere, quod sit contra fidem, aut
Ecclesiam Catholicam, seu honorem Dei. (a)
Insuper Sixtus IV. dum catalogo Sanctorum
adscripsit Beatum Bonaventuram, in Bulla
sequentia verba facit : *confidentes, quod in*
hac Canonizatione non permittat nos Deus
errare. Laudatum Pontificem in judicio
Canonizationis inerrantiæ donum non su-
spexisse, ipse verborum contextus dubitare
haud sinit. *

*) In-

* Invanum laborant Adversarii, dum Sixti V. P. M. orationem in Consistorio pro S. Didaci Canonizatione habitam, pro confirmanda sua sententia adferunt; qua oratione, & Sacris literis, & rationibus ex intima Theologia depromptis, omnique argumentorum genere R. Pontificem verum successorem B. Petri Apostolorum Principis, pro quo oravit Christus, ne ejus fides desciceret, eundemque verum Caput Ecclesiæ, quæ est firmamentum, & columna veritatis, quæque a Spiritu S. regitur, ac gubernatur, in Sanctorum Canonizatione errare & falli non posse; idque non modo pie, sed necessario & certissima fide credendum affirmavit omnibus, summis rationibus divinitus in medium allatis. Apud Benedict. XIV. de serv. Dei Beatific. l. I. c. 43. Equidem sententiam hanc a Pontifice, tanquam privato Doctore prodiisse, ipsi Adversarii non reluctantes consentunt.

§. XXXII.

His jam consentaneæ: Si Sanctitatem consummatam hominis demortui non nisi miracula indicant. (§. XIV.) si prodigia a viris illustribus patrata signum Sanctimonix indubitatum ac infallibile non sunt (§. XV.), si denique judicium Canonizationis sive Pontificis sive Ecclesiæ prorsus inconcussum non est

An sit de
fide Cano-
nizatio
Sancto-
rum.

est. (§. XX.) continuo sequitur, Canonizationem Sanctorum ad fidem supernaturalem haud spectare. *) Enim vero : fides supernaturalis, quia veracitati Dei innititur, non potest non esse firmissima & certissima. Id palam ostendit Doctor gentium (a) inquam: *Hubemus firmiorem propheticum sermonem, cui benefacitis attendentes tanquam lucernæ lucenti in caliginoso loco.* Id est: certius credimus gloriam Christi, quia hæc Prophetis manifestata est, quam quia ipsam propriis oculis clare perspeximus. Et Joannes: (b) *Si testimonium hominum accipimus, testimonium Dei majus est.*

(a) 2. Petri 1. (b) 1. c. 5.

*) Longius haud dubie heic progressi sunt Theologorum non nulli, qui dum Pontificem privilegio inerrantiæ in Canonizationis judicio præditum esse magna animi contentione docuerunt; insuper fide divina credendum esse contendebant, hominem ab Ecclesia Sanctorum Canoni rite adscriptum atque promulgatum, revera Sanctum esse.

„ Videant ipsi “ inquit Cl. Muratorius, *de ingen. moder. L. I. c. 17.* „ an non inde sequatur, no-

„ vas revelationes, nova de factis dogmata in Ec-

„ cle.

„Ecclesiam induci, quod abhorrere a Catholica doctrina & ipsi non negant. “Sunt tamen inter eos ipsos, qui etsi doceant Ecclesiam in Canonizatione Sanctorum ἀσφάλεια, seu ut schola loquitur, infallibilitate & indeficientia gaudere, tamen negant credi assensu supernaturali debere, hominem canonizatum re ipsa esse in cœlo cum Sanctis regnantem. Inter eos, qui negant hoc de fide esse, a Benedicto XIV. recensentur Ludovicus a Paramo *de origine & progressu Sanctæ inquisitionis* l. 3. q. 5. Franciscus Suarezius *Tra. de fide Disput. 5. Sect. 8. n. 8.* Gabriel Vasquesius. 2. 2. *Tom. 2. Disp. 165. c. 9. n. 94.* Dominicus a S. S. Trinitate *Tract. de S. Pontifice c. 18. conc. 6.* alique auctores gravissimi.

§. XXXIII.

Ne quid autem desit eorum, ex quibus plurimum luminis huic controversiæ advenire potest; ea loco primo expendenda esse, atque explicanda censui, quæ intimius ad fidem attinent, quæve ceterorum, quæ dicenda veniunt, seu basis & fundamentum considerantur. Ne igitur quis universis temere, & nullo posito discrimine assentiens, & valde cuncta asseverans, earum etiam re-

Quæ conditiones requirantur, ut aliquid fide divina credendum statuatur.

rum

rum auctoritatem, quæ sunt certiores & illustriores, amittat, illud tanquam fundamentum supponat est necesse, omnia, quæ ad ædificationem Ecclesiæ pertinent, Apostolis fuisse revelata, ab iis autem, dum in vivis erant, aliis Ecclesiæ Rectoribus commendata sive scripto in Sacris Literis. sive ore per Traditionem, & nihil ex eo tempore Ecclesiæ de novo revelari. Doctrina enim a Christo tradita perfecta fuit & consummata, nulliusque additamenti, aut imminutionis indiga; quare sine impietate ad illam aliquid adjicere non possumus, ne veluti mancā, & imperfectā temere & incaute accusemus. Nam fundamenta alia nemo potest ponere præter ea, quæ posita sunt, *Apostolorum & Prophetarum, ipso summo angulari lapide Christo Jesu (a)* qui omnia quæ audivit a Patre nota fecit nobis. Itaque nec Concilia, nec Sedis Apostolicæ Pontifex, nec Sancti Scripturarum interpretes novas fidelibus revelationes edunt, sed quas ab Apostolis accepit Ecclesia, aut posteris integras & illibatas tradunt, aut illas exprimunt, & interpretantur, aut certe consequentia & connexa

colligunt, adversa & pugnancia manifestant. Qua in re celebris est sententia Vincentii Lirinensis, ita de Ecclesia scribentis: *Non nova fidei dogmata statuit, sed vetera eruit.* Unde fuit, binas plane conditiones exigere, ut Ecclesia Dei proponere dogmata sine erroris periculo possit. Sine istis neque a nobis efflagitare Ecclesia poterit, neque nos adhibere supernaturalem fidem debebimus. Altera est: nihil ab Ecclesia statui certissime posse fide divina credendum, nisi quod Divini Ecclesiae Institutoris Christi verbis, sive scriptis, sive non scriptis nitatur, & inde per infallibilem interpretationem & argumentationem deducere liceat: rationes ergo ex humanis conjecturis & congruentiis petita, heic procul arceri debent, quod multi praepostere fecerunt, hodieque faciunt. Altera est: ut quae ita a Christo revelata & tradita dicuntur, reipsa revelata aut Apostolis tradita palam fuisse constet. Quod liquere certo non potest, nisi eorum legitima traditio in Ecclesia Dei habeatur. *) Enim vero: tum interpretatio recta, & infallibilis argumentatio ab Ecclesia instituitur, nullusque

error subrepere potest, dum divinæ revelationis fax ipsi præluceat: quæ certe explicatio non nova dogmata invehit, sed vetera majori luce donat, aut a perversis & novitiis interpretationibus vindicat. Hæ sunt binæ fidei supernaturalis qualitates necessariae, quibus tanquam essentiae suæ partibus constat.

(a) *Cor. 3. 11. ad Eph. 2. 20.*

*) Liqueat id ex Vincentio Lirinensi Viro gravissimo: *Catholicorum hoc proprium*, inquit ille, *deposita Sanctorum Patrum & commissa servare, damnareque profanas novitates. Ita enim in Concilio Ephesino omnium Patrum una fuit vox, ut quod erat antiquitus traditum, teneretur, quod adinventum nuper, exploderetur. Superius vero Apostoli vocem interpretans, dixerat: Depositum, id est, quod tibi creditum est, non quod a te inventum; quod accepisti, non quod excogitasti; rem non ingenii, sed doctrinæ; non privatæ usurpationis, sed traditionis publicæ; rem ad te perductam, non a te perlatam, in qua non auctor esse debes, sed custos, non institutor, sed sectator, non ducens, sed sequens. Ex quo consequitur, Ecclesiæ Pastores non ex arbitratu, sed ex traditione Majorum de Scripturarum sensu judicare debere,*

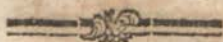

bere, atque adeo controversias in dogmate esse dirimendas secundum ea, quæ jam a Pontificibus Maximis & Conciliis & Sanctis Patribus hucusque accepimus.

§. XXXIV.

Quapropter si nihil fide divina credendum, quod non aut per legitimam & infallibilem argumentationem e divinis scripturis deduci, aut ex probatissima & constanti & antiqua traditione Patrum comprobari possit; (§. præc.) profecto hominem ab Ecclesia divorum canoni adscriptum, esse revera Sanctum, ad fidem non attingebit. Equidem Sanctimonia consummata hominis cum fama integritatis demortui, non ex legitima & infallibili argumentatione e divinis Scripturis, aut traditione deducitur, sed adminiculo extraneo miraculorum (§. XIV.) ex testimonio humano, quod, ut mitissime loquar, tam falsum, quam verum complecti potest, innotescit. Quando enim in Scripturis Sacris, sive per traditionem revelatum est, hominem Sacra Apotheosi ab Ecclesia donatum, in sincera morum probi-

Canonizatio Sancto-
rum assen-
sum fidei
supernatu-
ralis haud
exigit.

bitate, in perenni, & non interrupta in bonis operibus ad finem usque vitæ continuatione perstitisse, & beatitate cælesti potiri? quei dicatur Christus illud revelasse, Apostoli tradidisse, quod nondum acciderat, & occultum penitus Ecclesiæ fuit ad eum usque diem, quo in rerum universitate candidatus Sacræ Apotheoseos exitit?

§. XXXV.

Idem confirmatur.

Porro Doctor Angelicus (a) & reliqua Theologorum cohors affirmat: articuli fidei temporis successione, quod est ad substantiam, crescere non possunt, sed solum quod est ad explicationem. Nimirum quod olim Christus Ecclesiæ Fundator revelavit, id unam Christianam fidem constituit; Inde quidpiam demere vel addere nefas summum est. Explicare dumtaxat sine erroris periculo, quæ Deus revelavit, ad Ecclesiam pertinet. Quum igitur quod iste vel ille vere Sanctus sit, & visione intuitiva perfruatur, nec habeatur expressum in Verbo Dei, aut in fide Patrum, vel præcedentium articulorum, neque inde per infallibilem

lem argumentationem, cui fax divinæ revelationis præluceat (§. XXXIII.) deduci possit, si esset assensu supernaturali credendum, foret novus fidei articulus, nova revelatio, & consequenter fidei articuli, quod est ad substantiam, crevissent: quod abhorere a catholica doctrina & ipsi non negant. Bene siquidem perspecta quilibet catholicorum habet intoleranda incommoda, quæ sequerentur, si quidquam ad vetus doctrinæ depositum adjungi aliquando posse credatur, quod non revelavit Deus.

(a) 2. 2. Q. 1. a. 7. *Dicendum, quod quantum ad substantiam articulorum fidei non est factum eorum augmentum per temporum successionem, quia quæcumque posteriores crediderunt, continebantur in fide præcedentium Patrum, licet implicite: sed quantum ad explanationem, crevit numerus articulorum, quia quædam explicite cognita sunt a posterioribus, quæ a prioribus non cognoscebantur explicite.*

§. XXXVI.

Sed nihil est tam validis demonstra-
tum argumentis, quod si adsit ingenium, <sup>Argumen-
ta Adver-
siorum.</sup> impugnari non possit: Nonne, asserunt acer-

E

rimi

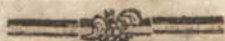
rimi impugnatores, in Sacris Paginis dilucide revelatae sunt virtutes eorum, qui salvandi sint, & cum Christo regnaturi? (a) Id si verum est, est autem verissimum, consequitur: quod revelati sint omnes, qui salvandi sunt; ii scilicet, qui his praerogativis ornati fuerint usque ad vitae exitum. Jam Ecclesia assistente sibi Divino Spiritu illuminata cognoscit ac declarat infallibiliter, hunc Dei servum esse unum ex his implicate revelatis, his conditionibus praeditum: quae profecto Ecclesiae declaratio satis certo ostendit, conclusionem singularem in universali revelata contineri, quae assensu fidei divinae credi possit. Non cudit igitur Ecclesia, dum Sanctum iudicio Canonizationis honorandum universae Ecclesiae proponit, nova fidei dogmata, novas revelationes non edit. Rursus haec propositio: *hic homo canonis Sanctorum rite insertus, revera Sanctus est*, deduci potest ex alia propositione revelata, altera ut minimum morali summa certitudine certa. Sic enim fas est argumentari: *omnis, qui in gratia decesserit, Sanctus est; atqui hic homo in canonem San-*
cto-

*eorum adscriptus, in gratia decessit; igitur
revera Sanctus est.* Porro in hac argumen-
tatione prima propositio revelata est in di-
vinis Scripturis (b) *qui perseveraverit usque
in finem salvus erit*; altera vero certa est
certitudine morali summa: Igitur explicite
credi fide divina potest, quod hic vel ille
homo canoni Sanctorum rite insertus reve-
ra salvus & Sanctus sit.

(a) *Matth. 5. v. 19. Item c. 7. & c. 12. Et
rursus: Matth. 19. v. 17. & 29. Et Cap. 24. v. 46.
Tum Joan. 12. v. 25. Et iterum Joan. 17. quin &
Psal. 14. David sibi metipsi sic interroganti: Domi-
ne quis habitabit in tabernaculo tuo &c. - ex Spiritus
divini afflatu hæc respondet: qui ingreditur sine ma-
cula, & operatur justitiam &c. (b) Matth. 24. v. 10.*

§. XXXVII.

Verum tota quidem quæ viget conten- Solvitur
primum.
tio, ex priori de inerrantia quæstione pen-
det, & verbis magis quam re diversa eo-
dem cum illa recidit. Si namque ab er-
roris periculo in Canonizationis iudicio
eximius Pontifex & Ecclesia non sit (§. XX,

XXI.) consequitur, neque Pontificem, neque Ecclesiam posse certo & inconcusso prorsus iudicio declarare, hunc Servum Dei esse unum ex his implicate revelatis, hisque conditionibus præditum; consequenter declaratio Ecclesiæ certissimo iudicio ostendere haud potest, conclusionem illam singularem in universali revelata contineri. Profecto, si divinitus pro certissimo credere stringeremur, hunc illumve Sanctum Virum canoni Beatorum adscriptum revera in Cœlis regnare, hancque enunciationem particularem, in illo universali effato revelato implicate contineri, etiam per eandem fidem credere deberemus, Pontificem aut Ecclesiam in iudicio Canonizationis haud posse deficere; Quum veritas enunciationis illius necessario ab inerrantia sive Pontificis sive Ecclesiæ pendeat. Verum huic adversariorum doctrinæ pollicem premere pensatis fundamentis (§. XX. & sequ.) nec possumus, nec debemus.

§. XXXVIII.

Etſi proinde hac in controverſia nihil jam heic commentari neceſſe eſt, cum, quid de ea ſtatuendum, ſatis jam per ea, quæ de judicio Canonizationis ſive Pontificis ſive Eccleſiæ protulimus, determinatum eſſe intelligatur: tamen illa duo adverſariorum argumenta, in quibus maximam vim ponunt, alia elucubratione enodare expedit. Equidem ut Eccleſia Dei ſtatuerе ſine erroris periculo poſſit, aliquid contineri in veritatibus a Deo *immediate* revelatis, atque dici poſſit *mediate & implicite* (ut ſcholæ amant dicere) revelatum, neceſſum eſt, ut illuſtratione divinæ traditionis res innotefcat. (§. XXXIII.) Nam Paſtores Eccleſiæ, non ex arbitratu cerebroque ſuo, neque divinando, ſed ex traditione Majorum de Scripturarum ſenſu judicare debent, & Chriſti doctrinam exponere. *) „ Spiritus enim S. „ ſecundum promiſſa Chriſti “ (loquor Cl. Muratorium) (a) „ ſemper adfuit, atque „ adfuturus eſt judiciis Eccleſiæ, non ut „ novæ revelationes fiant, aut nova revē- „ lentur per ipſius Eccleſiæ vocem dogma-

„ ta, sed dum Sacrae literæ & antiqua tra-
 „ ditio diligenter consuluntur, tunc inter-
 „ pretatio recta, rectave argumentatio ab
 „ Ecclesia instituantur, nullusque error in
 „ easdem subrepat. “ Porro quando per
 traditionem legitimam vulgatum est, quod
 hic vel ille canoni Sanctorum] adscriptus
 heroicis illis virtutibus inclaruerit, donum
 perseverantiæ finalis, de quo nullus citra
 revelationem certus esse potest, acceperit?
 quare Ecclesia assistente sibi divino Spiritu,
 qui non nisi certissime in rebus ad Eccle-
 siam necessario pertinentibus, adest, (§.
 XXIV.) infallibiliter cognoscere haud pot-
 est, hunc Dei servum esse unum ex his im-
 plicite revelatis, atque particularem illam
 enunciationem in effato universali revela-
 to contineri: **) *Utile, repeto Cl. Murato-*
rium, est, non necessarium ista scire.

(a) L. I. c. 13. de ingen. mod.

*) Celebre est hanc in rem Stephani Romani Pon-
 tificis exemplum. Fervebat Africanam inter ce-
 terasque orbis Ecclesias controversia de hæreti-
 corum baptismo. Cyprianus Vir alioqui Sen-
 sis.

Altissimus pro iterando Sacramento pugnabat,
 ejusque novæ opinioni, ut cum Vincentio Liri-
 nensi c. 6. loquar, " tanta vis ingenii adfuit,
 „ tanta eloquentiæ flumina, tantus assertorum
 „ numerus, tanta verisimilitudo, tanta divinæ
 „ legis oracula, sed plane novo ac malo more in-
 „ tellesta, ut illa conspiratio nullo modo destrui
 „ posse videretur. " Attamen traditionem a se
 stantem contra Stephanus præferebat; atque his
 armis fretus, tota demum consentiente & plau-
 dente Ecclesia, causam obtinuit.

**) Aliter cogitandum est de hac enunciatione
 particulari, *Salomon peccavit in Adam*, quæ in
 isto universali effato, toti Ecclesiæ immediate
 revelato, *omnis homo in Adam peccavit*, formaliter
 implicate, ut Scholæ amant dicere, conti-
 netur. Ex hac enim necessaria & evidenti con-
 secutione derivatur, utpote cum illo intime
 connexa; insuper traditio semper in Ecclesia
 Dei vigeat, quæ non solum existentes, sed in
 posterum exituros singulos posteros Adæ, in
 eo peccavisse firmissime credidit; quare particu-
 laris illa enuntiatio ad fidem omnino pertinet,
 neque tolli potest, quin fides ipsa tollatur. Igi-
 tur qui hanc evidentem enunciationem negare
 audeat, immediate fidei dogmata lædit.

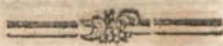

§. XXXIX.

Refellitur
argumen-
tum secun-
dum.

Alterius vero argumenti tanta vis non est, ut enunciatio hæc: *hic homo canoni Sanctorum rite insertus, revera Sanctus est*, quamvis ex una præmissa revelata, altera morali summa certitudine certa deduci possit, fide divina credi sive possit, sive debeat. Equidem ex hoc unum consequitur, quod certitudo moralis, ex testimonio canonizationis profluens, ita me certum reddat de Sanctitate hominis, ut sine gravi culpa atque ignominia sancienti Ecclesiæ hoc in negotio debitam illi subtrahere reverentiam non possim; quum ad disciplinæ Ecclesiasticæ leges spectet morem talibus judiciis gerere, utpote moraliter evidentibus, & ut talibus ab Ecclesia rite judicatis; de quo fusius tractandum erit. Verum quod laudata enunciatio: *hic homo canoni Sanctorum rite insertus, revera sanctus est*; quæ ex una præmissa revelata, altera moraliter summa certitudine certa deducitur, ad fidem supernaturalem attineat, id merito negare possumus. Enim vero cum præmissarum altera, atqui *hic homo in cano-*

nem Sanctorum adscriptus in gratia decessit, quæ ostendit, conclusionem, *hic homo sanctus est*; sub altera præmissa revelata, *omnis qui in gratia decesserit, Sanctus est*, contineri, moraliter duntaxat certa est, poterit ei subesse falsum. Esto enim propter certitudinem moralem dictæ conclusioni falsum subesse prudenter nemo suspicari possit, subesse tamen absolute potest. Certitudo enim moralis esto summa, quamvis secundum leges humanæ prudentiæ fallere nequeat, ut tamen absolute fallat, non repugnat. Atque adeo conclusio illa poterit non contineri sub revelata; consequenter credi non poterit fide divina, quæ nullo absolute in casu fallere potest. *) Et profecto si ideo ad fidem spectat istud effatum, quia ex præmissa una revelata, altera morali summa certitudine certa deduci potest, vel quia fuit revelatum in universali effato: in immensum abibit eorum numerus, quæ in posterum pertinere ad fidem credenda erunt, ut observat acutissime eruditissimus Muratorius (a) „ cur enim non re-
 „ velatum quoque dicendum erit singulas
 „ ho-

„ hostias populorum adorationi propositas
 „ continere verum Christi corpus? cur non
 „ & huic vel illi Regi legitime electo pa-
 „ rendum a subiectis populis? & innumera
 „ alia. Certe huiusmodi effata aliquo uni-
 „ versali effato, quod Deus revelavit, &
 „ facto moraliter evidenti **) innituntur,
 „ sicuti nullo negotio quisque intelligat.
 „ Certe & ex his multa credenda sunt po-
 „ pulis, ne debita officia negent, & ne gra-
 „ viter peccent. Attamen quis hæc & alia
 „ ejusmodi immediate per fidem creden-
 „ da pronuntiet, quamvis universali effato,
 „ quo innituntur, sit immediate suprana-
 „ turalis assensus adjungendus? hæc igitur
 „ quum necessario consequantur & pende-
 „ ant a facto, cujus veritatem a cælo ne-
 „ quaquam edocemur, ne ipsa quidem tam
 „ certa reputanda videntur, quam certa
 „ nobis futura sunt evangelica dogmata.
 „ ***)

(a) *De ingen. mod. L. I. c. 18.*

*) Theophilus Raynaudus in *Heteroclitis Spiritua-*
libus Sect. 3. punct. 1. pag. 249. Tom. 15. Edit.
Lug.

Lugdunens. postquam docuisset, non esse fide divina certum, quod, qui canonismo honestatus est, sit cœlo illatus, & Sanctus: sic porro ait:

„ Divinæ Fidei certitudo non potest cadere
 „ nisi in propositionem aut in verbo tradito
 „ contentam, vel certe inde deductam per certam
 „ & evidentem consequentiam, cujusmodi
 „ non est propositio de qua agimus, v. g.
 „ quod S. Gregorius sit cœlo illatus, & Sanctis
 „ adnumerandus: Neque enim habetur in Scriptura
 „ vel in traditione, S. Gregorium esse Sanctum,
 „ & cœlo illatum, neque potest deduci
 „ ex iis, quæ in Scriptura vel traditione habentur,
 „ nisi adhibito Syllogismo, cujus Major propositio
 „ ad fidem pertinebit, non autem Minor,
 „ quæ ex solis humanis fallibilibusque testimoniis
 „ confirmabitur in hunc modum: Qui pie
 „ vixit, ac pie mortuus est, Sanctus est, & post
 „ detersum ex vitæ præsentis maculis contractum
 „ reatum, est beatus, ac cœlo infertur.
 „ Hæc major est certa ex fide. Atqui S. Gregorius
 „ pie vixit, & pie mortuus est. Hæc minor
 „ pendet ab humanis testimoniis fallibilibus,
 „ ac proinde non est certa ex fide;
 „ quamvis post interpositam Ecclesiæ declarationem
 „ nemo Catholicorum revocaturus sit in
 „ dubium conclusionis illius veritatem.

**) Dicendum tamen fuisset *moraliter certo*; nam factum *moraliter evidens* censetur, cujus cognitio non dependet a circumstantiis facti humano intellectui imperviis, uti in casu quod sacerdos sit legitime consecratus, aut intentionem habeat consecrandi &c.

**) Peccare heic persæpe in eo solent Adversarii, quod motivum nostri assensus ab ejus applicatione non distinguant; uti cum ajunt: satis est ad propositionem explicite revelatam credendam, si moraliter aut physice certus sim eam esse revelatam, etsi metaphysica certitudo de existentia revelationis desideretur. Sic credimus Jesu Christi divinitatem, quia id ab Ecclesia Sanctum fuit a Patribus Concilii Nicæni; at vero celebratum fuisse hoc Concilium, atque hoc dogma definitum, non ex revelatione, sed ex fide historica, quæ certitudinem moralem fundat, nobis constat. Eadem igitur de causa assensus fidei divinæ præstari poterit, *quod hic vel ille Sanctus sit*, cum morali certitudine summa constet illam enunciationem in explicite revelata contineri. At enim: motivum, cur veram Jesu Christi divinitatem credamus, non est certitudo historica de Ecclesiæ definitione, hæc enim non nisi applicatio motivi est, sed hujus dogmatis revelatio facta Ecclesiæ, & ab Ecclesia suis filiis proposita, quæ in hoc falli non potest, cum in

rebus ad doctrinam Christi necessariis divinum spiritum infallibiliter assistentem habeat: quam tamen assistentiam in iudicio de Sanctitate hominis pie defuncti non habet, cum notitia de beatitudine illius cœlesti hominibus, fidei & Ecclesiæ necessaria non sit, esto utilis jure prædicetur, *Vide sis §. XXIV.*

§. XL.

Si porro mentem hac in materia Doctoris Angelici exaudiamus, magnum robur sententiæ nostræ accedit. Siquidem S. Præceptor (a) postquam docuisset: non posse Summum Pontificem errare in his, quæ attinent ad fidem, posse autem errare in aliis sententiis, quæ ad peculiariora facta pertinent; de Sanctorum Canonizatione sic tandem concludit: *Canonizatio Sanctorum medium est inter hæc duo* (nempe inter ea quæ ad fidem, & quæ ad facta quædam particularia pertinent) *quia tamen bonor, quem Sanctis exhibemus, quædam professio fidei est, qua Sanctorum gloriam credimus, pie credendum est, quod nec etiam in his iudiciis Ecclesiæ errare possit.* Rursus (b) docet fidem

Sententia
nostra do-
ctrinæ S.
Thomæ
est consen-
tanea,

dem non assentiri nisi rebus a Deo revelatis. Demum alibi (c) ait nostram fidem revelationi Apostolis & Prophetis factæ inniti, qui canonicos libros scripserunt, minime vero revelationi, si quæ aliis Doctoribus facta sit. Jam his consentaneæ: si juxta doctrinam Angelici Præceptoris Canonizatio est quid medium inter res fidei, & res pertinentes ad causas particulares; *) Si tantum pie creditur Pontificem esse in judicio canonizationis infallibilem (§. XXVII.) Si denique pro assensu fidei divinæ non sufficit quæcunque revelatio, sed necessaria est revelatio Apostolis & Prophetis facta; profecto sententia nostra S. Thomæ doctrinæ consentanea est.

(a) *Quodl.* 9. Q. 7. a. 16. (b) 2. 2. Q. 1. a. 1.

(c) 1. p. Q. 1. a. 8.

*) D. Thomæ sententia explicanda est, inquiunt Adversarii: S. Doctor ait Canonizationem Sanctorum medium esse inter res fidei, & facta particularia *spectata materia*, quæ neque est puri juris, neque meri facti, sed facti cum jure conexi; non vero esse medium *spectato assensu fidei*. Sed quam nihil præsidii in hoc habeant

Ad.

Adversarii vel ex ipso Doctore Angelico liquet :
equidem si ea explicatio suscipitur, continuo
sequitur, quod eadem plane de Canonizatione,
atque de rebus fidei foret ratio, nec duntaxat
pie, sed omnino *neccessario* credenda esset, con-
tra ac sentiat S. Præceptor. Veniam dent Adver-
sarii, quod eadem verba Doctoris Angelici toties
ipsis occinamus. Non possumus non eadem re-
petere, dum illi sua, quæ nobis non satis firma
videntur, argumenta recantent. Solidæ aliquid
responsionis expectamus, si tamen expectari
heic potest; verba dari nobis non sinimus.

§. XLI.

Neque ex quo Doctor Angelicus cita-
to in textu affirmat cultum, quem Sanctis
exhibemus, quandam esse *professionem fidei*
qua Sanctorum gloriam credimus, sequitur
cultum Sancti alicujus supponere fidem de
eo, quod is revera Sanctus sit. Enim ve-
ro dum quis adorat hostiam publico cultui
exhibitam, vel reliquias alicujus Sancti ve-
neratur, protestatur fidem, qua Ecclesia
credit, Christum in hostia vere consecrata
contineri, & qua credit cultu dulico Sanctos
honorandos esse; nemo tamen inde colli-
gat,

Præcludi-
tur Adver-
sariorum
effugium.

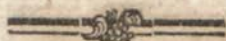
gat, quod fide divina supernaturali credat, in hac numero hostia verum Christi corpus contineri, hanc numero hostiam esse rite, & a legitimo Sacerdote consecratam, reliquias has esse vere illius Sancti. Quapropter S. Doctor id unum vult, quod Ecclesia cultu Sanctorum honorans hominem albo Divorum adscriptum, profiteatur eum esse in gloria & beatitate cœlesti; quæ tamen professio fidem supernaturalem haud ingenerat, quoniam objectum fidei supernaturalis, quod in canonicis Scripturis, ac antiquissima ac germana traditione fundamentum habere debet, (§. præc. & XXXIII.) deficit.

§. XLII.

Nota hæ-
reseos ei
inuri ne-
quit.

Quæ sententia eo magis confirmatur, quod nulla hætenus hac in re prodierit Ecclesiæ definitio ut hæreticos damnans, qui negarent, Sanctos solenni ritu canonizatos in Cœlis regnare. Et quanquam in Bullis Canonizationis non nunquam anathematis poenam impositam illis fuisse sciamus, qui declarationi Sanctitatis, seu Canonizationi ali-

alicujus fuerint refragati, (a) hæc tamen
 pœna gravissima non in solos hæreticos,
 sed etiam in alios, qui legibus Ecclesiasticis
 gravioribus, ut ista est, obedire detrectant,
 atque pertinaciter resistunt, ferri potest,
 ut plurimis exemplis est manifestum. Unum
 adduco: sanctæ memoriæ Clemens XI. in
 Bulla *Unigenitus*, per quam centum, &
 unam propositiones condemnavit, etsi non
 omnes tanquam hæreticas, sed aliquas tam-
 quam de hæresi suspectas, schismati faven-
 tes, erroneas, & hæresi proximas, anathe-
 matis tamen pœna omnes jugulavit sequen-
 tibus verbis: *Mandantes omnibus utriusque
 sexus Christi fidelibus, ne dictis propositioni-
 bus sentire, docere, prædicare aliter præsu-
 mant, quam in hac eadem Nostra Constitu-
 tione continetur, ita ut quicumque illas, vel
 illarum aliquam, conjunctim, vel divisim do-
 cuerit, defenderit, ediderit, aut de eis etiam
 disputative, publice, aut privatim docuerit,
 nisi forsan impugnando, Ecclesiasticis Censu-
 ris, aliisque contra similia perpetrantes a jure
 statutis pœnis ipso facto absque alia declara-
 tione subjaceat.* Et sane concideret tota di-

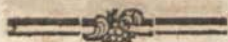

disciplinæ ratio, totumque regimen Ecclesiasticum, si quibuscunque Ecclesiæ præceptis negare obedientiam liceret, iisque tantummodo parendum foret, quæ a Christi unius ore descendisse constaret. *)

(a) Veluti legitur in Bulla Canonizationis Beati Udalrici expedita a Joanne XV. in Concilio Lateranensi. Si quis interea, quod non credimus, temerario ausu contra ea, quæ ab hac Nostra auctoritate pie, ac firmiter per hoc privilegium constituta sunt, contraire tentaverit, vel hæc, quæ a Nobis ad laudem Dei pro reverentia jam dicti Episcopi statuta sunt, refragari, aut in quoquam transgredi; sciat, se auctoritate Beati Petri Principis Apostolorum, cujus vel immeriti vices agimus, anathematis vinculo innodatum.

*) Pontifices Maximi, inquiunt adversarii, Virum aliquem Dei in Catalogum cœlitum referentes, profitentur, se definire, hunc hominem Dei esse in Cœlis, Sanctum, & receptum in gloria; idque decernunt fideliter, & firmiter ab omnibus fidelibus esse tenendum. Sic Leo X. quum in Divorum numerum Franciscum de Paula adscribebat, in Bulla Canonizationis, inquit: decernimus, & definimus esse receptum in gloria. Bonifacius vero IX. decernimus, declaramus, definimus, Sanctam Brigittam Sanctam esse, & ab universa Eccle-

clesia venerari debere. Igitur quia Pontifices Maximi definiunt, hunc Dei Servum esse revera Sanctum, fide divina credi debet, quod hic vel ille Servus Dei rite canonizatus, Sanctus sit. Unde in Concilio Constantiensi, *Sess. 8.* damnata est propositio 44. Wicleffi dicentis : *Augustinus, Benedictus, Bernardus damnari sunt, nisi poenituerint de hoc, quod habuerant possessiones, & instituerunt, & intraverunt Religiones, & sic a D. Papa, usque ad infimum religiosum omnes sunt heretici.* Hæc tamen omnia, si paulo penitius perpendere liceat, nihil prorsus evincere, compertissimum erit. Equidem definitio Pontificum non semper stat pro definitione, quæ sit de fide, sed aliquando pro sententia ultimo definitiva, cui morem gerere fideles obligantur, etiamsi materia non sit revelata ac de fide. Talis autem est definitio Papæ in Canonizationis judicio, cui parendum esse corde & ore profiteamur, esto ad fidem supernaturalem haud spectet. Nihil etiam præsidii habent adversarii in damnatione propositionis Wicleffi, quia suppositio, quæ ab ipsis fit, exerrat. Enim vero dicta propositio, non quia præcise affirmat, Augustinum, Benedictum &c. esse damnatos, anathemate confixa est ut hæretica, sed quia damnatos asserit, quod Religionem intraverint, quod possessiones habuerint, & ob hanc causam Papam, & omnes Reli-

giosos esse hæreticos ; quam caussariam esse hæreticam nemo non videt.

§. XLIII.

Ad praxim
invocatio-
nis hujus
vel illius
Sancti ne-
cessaria
non est
certitudo
fidei.

Sed quei non liceat, inquiunt queri-
tantes adversarii, Sanctorum cultum in Eccle-
sia Dei flocci facere, contemnere, repudia-
re, eorum Sanctitatem revocare in dubium?
 quei evitari poterunt sexcenta alia incom-
moda, si credibile fide divina non est, ho-
minem ab Ecclesia Divorum albo adscri-
ptum, esse revera Sanctum? Si Ecclesia in
judicio de beatitate hominis demortui in-
deficiens omnino non est? Si id facere im-
pune & jure possumus, quid ipsa religio
a temerariis ingeniis jam sibi non timeat?
 Verum nihil fortasse hinc Sanctis atque Ec-
clesiæ timere debent ingenia pusilla. Quam-
quam enim ad fidem supernaturalem S.
Apotheosis referenda non sit, tamen Eccle-
siæ judicium de Sanctitate hominis creden-
dum est verum ac certum, & stare nihil-
ominus potest cultus Divorum, & nihil in
legitime Canonizatos audere licet.

§. XLIV.

§. XLIV.

Equidem Ecclesiæ decernenti quem- Sed sufficit
certitudo
moralis,
piam cultu Divorum honorandum, repu-
gnare tunc nefas est: non quod supernatu-
ralis & infusæ indeficientiæ privilegio gau-
deat judicium illud, sed quod naturali, ut
ita dicam inerrantia polleat, ob facti vide-
licet moralem certitudinem, adhibitamque
in faciendo examine diligentiam; cujus rei
abunde magnum argumentum est, quod
nunquam infirmata est fides ab humanis
testibus semel in hujusmodi judiciis susce-
pta. Certitudo igitur moralis sufficiens causa
est, ut homines Divorum catalogo inscri-
ptos veneremur, & debito honore prose-
quamur.

§. XLV.

Profecto „ fides docet ac jubet “ in- Id quod
adductio-
ne exem-
plorum o-
stenditur.
quit doctissimus Pritanius, (a) „ colendos
„ esse parentes ac Reges legitimos; at si-
„ mul non docet, hunc vel illum homi-
„ nem esse certum parentem, & legitimum
„ Regem nostrum. Attamen quia ex evi-

„ dentia *) morali cognoscimus, qui sint
 „ isti parentes & Reges, hujusmodi parti-
 „ culari facto applicare cogimur univer-
 „ sale fidei decretum, & hunc illumve ho-
 „ minem colere. Non colentes, cum in
 „ terris, tum post mortem, iusta pœna ma-
 „ nebit. Ad fidem ergo immediate per-
 „ tinere non potest hæc enunciatio: iste
 „ vel ille mihi colendus est ut pater, ut
 „ Rex; Sed num obsequium iis negare id-
 „ circo liceat? Apage. Evidentia moralis
 „ ita me de peculiari hoc facto certio-
 „ rem facit, ut sine gravi culpa atque ignominia
 „ debitam illi subtrahere reverentiam non
 „ possim, etiamsi revelatio divina de hujus-
 „ modi facto desideretur. “ Si ergo in
 his casibus sufficit certitudo moralis, eadem
 etiam ad praxim invocationis hujus vel illi-
 us Sancti abunde sufficiet. **) Nam per
 certitudinem moralem ex testimonio Eccle-
 siæ satis de beatitate Sancti alicujus consci-
 entia nostræ certiores redduntur, ut nulla
 sit excusatio peccati, si propterea obsequi
 & credere nolimus Ecclesiæ sancienti. „ A-
 „ lioqui, “ continuo Pritanium „ si divi-
 „ nam

„ nam revelationem ubique necessariam pu-
„ tamus; & quum desideratur, fas est ne-
„ gare fidem saluari doctrinæ, obedienti-
„ am præceptis, obsequium Majoribus :
„ jam non Ecclesia solum, sed universæ
„ mundi res publicæ evertentur, immo
„ nihil credere cogemur, & peiores quam
„ Academici & sceptici erimus. (b) “ Hæc
vero omnia haud obscure innuit Mellissus
Bernardus; (c) is enim tantum abest ut su-
pernaturalem & infusam indeficientiam in
rebus Ecclesiastica auctoritate præceptis re-
quirat, ut etiam in rebus ambiguis & du-
biis Præpositis nostris, rationem pro nobis
Deo reddituris, obtemperandum esse ve-
lit; exaudiamus verba Doctoris suavissimi:
„ Quicquid vice Dei præcipit homo, quod
„ non sit tamen certum displicere Deo;
„ haud secus omnino accipiendum est, quam
„ si præcipiat Deus; Quid enim interest,
„ utrum per se, an per suos ministros, sive
„ homines, sive Angelos, hominibus inno-
„ tescat suum placitum Deus? Sed homi-
„ nes, inquis, facile falli in Dei voluntate
„ de rebus dubiis percipienda, & in præ-

„ cipienda fallere possunt. Sed enim quid
 „ hoc refert tua, cui conscius non es ?
 „ præsertim cum teneas de Scripturis, quia“
labia Sacerdotis custodiunt scientiam, & le-
gem ex ore ejus requirunt : quia Angelus
Domini exercituum est. „ Requirunt, di-
 „ xerim, legem ; non quam vel authentica
 „ ulla Scriptura tradiderit, vel manifesta
 „ ratio probaverit. De hujusmodi quip-
 „ pe nec præceptor expectandus, nec pro-
 „ hibitor auscultandus : sed quod ita latere
 „ aut obscurum esse cognoscitur, ut in
 „ dubium venire possit, utrumne Deus sic,
 „ an aliter forte velit, si non de labiis custo-
 „ dientibus scientiam, & ex ore Angeli Do-
 „ mini exercituum certum reddatur ; a quo
 „ denique divina potius consilia requiren-
 „ tur, quam ab illo, cui credita est dispen-
 „ satio mysteriorum Dei ? Ipsum proinde
 „ quem pro Deo habemus, tamquam De-
 „ um in his, quæ aperte non sunt contra
 „ Deum, audire debemus. “ Revera diserta
 hæc S. Bernardi sententia nostræ omnino
 peræque est adcommodata.

(a) *De ingen. mod. L. 1. c. 18.* (b) *cir. loc.* (c)
Lib. de Præcept. & Disp. c. 9.

*) Dicendum erat *certitudo*; quia cujus cognitio dependet a circumstantiis intellectui nostro imperviis, uti an hic sit meus parens, nequit censerī moraliter evidens, licet moraliter certum esse possit.

**) Perapposite & lepide hanc in rem commentatur P. Dionysius Werlensis in *suo Philanton. c. 22. §. 6.* „ Nunquid honorant, venerantur,
 „ & colunt te proles tuæ, tanquam patrem, a
 „ quo sint progenitæ? colunt utique, & religio-
 „ se quidem, si Augustanam Confessionem, &
 „ Lutherum sequamur. Peccabuntne te non
 „ honorando? dices: peccabunt, quia præce-
 „ ptum Domini est, honora patrem tuum &c.
 „ Ast creduntne fide divina te esse verum eo-
 „ rundem patrem? non utique, cum id nullibi
 „ in S. Bibliis suis legerint unquam, sed cre-
 „ dant tantum matri suæ, uxori tuæ: “ *Nam*
interposita matris auctoritate, inquit S. Augustinus de utilitate credendi contra Manich. c. 12. Tom. 6. *de patre creditur; de ipsa vero matre, quandoque nec matri ipsi, sed obstetricibus, nutricibus, famulis. Nam cui furto tolli filius potest, aliusque supponi, nonne potest decepta decipere?* „ Si ergo testimonium tuæ uxoris, opi-
 „ nionemque probabilem & ad summum mora-
 „ liter tantum certam putas sufficere, ut te pro-
 „ les, quæ putantur tuæ, possint colere, ut pa-
 „ trem

„ trem suum , & peccent etiam non colendo ;
 „ cur ergo non vides , quam ridiculum sit argu-
 „ mentum eorum , qui invocationem eorum San-
 „ ctorum , de quorum individuali Sanctitate fidei
 „ certitudinem non habent , peccaminosam esse
 „ ostendere volunt : eo scilicet *quod omne ex*
fide non proveniens , sit peccatum Rom. 14. v.
 23. „ Si enim id de fide intelligas , cui for-
 „ malis illatio sit revelatio Dei indubitata , quo-
 „ modo non peccabunt omnes filii , suos , quos
 „ putant tantum , & non credunt , patres reli-
 „ giose colentes , omnesque parentes , qui ita
 „ se permittunt coli ?

§. XLVI.

Quare te-
 merarium
 est in divinis
 consecran-
 dis Eccle-
 siæ abro-
 gare fidem

Ea propter si quis ejusmodi judicio
 Canonizationis acquiescere nolit , stultus in-
 terdum & sanandus helleboro , interdum
 etiam temerarius reputabitur. Addam
 etiam in eum hæresis suspicio conveniet , &
 non terrenis tantummodo pœnis , sed etiam
 æternis coercendus erit , nunquam tamen
 hæreticus merito dicetur. *)

*) „ Quare a suspicione hæreseos “ inquit Mura-
 torius , *de ingen. mod. L. 1. c. 17.* „ Ille non
 „ absit , atque intolerandam , & pœnis dignam
 „ teme-

„ temeritatem, ac impudentiam præ se ferat,
 „ qui rite cœlitum catalogo adscriptos explo-
 „ dat, & in iis, ut ajunt, canonizandis Eccle-
 „ siam re ipsa, & Romanum Pontificem errasse
 „ dicat. “ Et Canus *de loc. Theol. L. 5. c. 5.*
 „ Qui fidem in his Ecclesiæ detrahunt, eos non
 „ hæreticos quidem, sed temerarios, impuden-
 „ tes, irreligiosos esse credamus. “

§. XLVII.

Jam ad institutum nostrum: judicium Igitur Ca-
nonizatio-
ni Sancto-
rum assen-
sus pius
præstan-
dus est.
 five Ecclesiæ five Pontificis de Sanctitate &
 beatitate hominis pie defuncti dono iner-
 rantia non pollet (§. XX.) atque assensum
 fidei supernaturalis haud exigit (§. XXXIV.)
 Rursus ad praxim invocationis hujus vel il-
 lius Sancti necessaria non est certitudo fidei
 (§. XLIII.) sed sufficit certitudo moralis. (§.
 XLIV.) Propter quam temerarium est in
 Divis consecrandis Ecclesiæ abrogare fidem
 (§. XLVI.) Igitur Canonizationi Sanctorum
 assensus pius & humilis præstandus est. As-
 sensus, inquam, pius & humilis, non autem
 divina fides. Nam judicium Canonizationis
 nihil aliud respicit, ac factum a Deo mini-
 me revelatum (§. XXVIII.) quare neque

per

per se immutabile est, neque ab omni
prorsus erroris periculo immune. Hæc
æquissima, hæc pia est sententia, quum
neque Ecclesiæ auctoritati quicquam detra-
ctum, neque ultra æquitatis leges ei quic-
quam adjectum velit.

S. D. H. E. G.

Errata.

Corrige.

linea.

Positione V. — 3	netesse	necesse
Positione V. — 7	quando	quando
Positione VI. — 5	dundaxat	duntaxat
Pag. 19 §. XII. — 1	Quum Canonizatio	Quum Canonizatio fit
— 20 Schol. — 12	hic admirabilis	hic fuit admirabilis
— 23 Schol. — 2	Pazzis	Pazzis
— 60 — 7	in Sacris Literis, five	in Sacris Literis, five

